Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

Ера 26 ФЕВРАЛЬ
№ 17 (2229)
1959 шу
Мах 20 кеп.

СЕМИЛЕТКАН IАЛАЬМАТЕ ДОККХИЙ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШ А ТIЕХКХОАЧАШ А ДИРА ХЬИНАРЕ КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ, АЬННА, ВАЙ ДАЬХЕН БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА КХАЙКАЙ КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕН XXI-ГIА СЪЕЗД. ШИЙ ХЬАМСАРЧА ПАРТЕ КХАЙКАРАЛА БОКЪОНЦА КХОАЧАШДЕЧА ГIУЛАКХАШЦА ЖОП ДАЛАР — ХIАРА СОВЕТСКИ СЕГА СИЙЛАХЬ ДЕКХАР ДА. ИЗ КХАЙКАРАЛ БОКЪОНЦА ДЕГАША КЪОАБАЛДАЬ ХЬАИЙЦАЬД НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КЪАХЬЕГАМХОША, ХIАЬТА ЦОХ ЦАР КЪАХЬЕГАМА ХЬИНАР ЧIОАГIА ЛАКХ А ДЕННАД.

СЕМИЛЕТКАН ХЬАЛХАРЧА ШЕРА КЪАХЬЕГАМА КЕРДА ТОЛАМАШ ДАХАРА ТIЕХЬА!

Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленностан, транспорта, гIишлоний организацей 1959-ча шерара социалистически тIалоацамаш

Укх хьатIадоагIача ворхI шера халкъа боахам дегIабара контрольни цифрай хьакъехьа новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада тезисаш дерригача халкъо ювцаш гучадаьлар советски халкъа творчески инициативеи хьинари, Коммунистически партена гонахьа из чIоагIа кхотаденна хилари.

Нохч-ГIалгIайчен предприятей болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаяри, творчески хьинар долаш уж хилари бахьан долаш, ССКП XXI-гIа съезд хьаелларна сийленца накъа ваха безам болаш хIара къахьегамхо хилар бахьан долаш тIехкхоачашйир 1958-ча шера паччахьалкхен план.

Республикан промышленносто ханал хьалха — 18-ча декабре кхоачашйир валови продукци яккхара план. 1957-ча шера яьккха хинначул 12,9 процент дукхагIа яьккхай валови продукци, цу даькъе Совнархоза предприятеша 13,1 процент дукхагIа а йоаккхаш. Планах лаьрхIа хинначул 4,6 процент лакхаяьккхар къахьегама овсарле, из 1957-ча шера хинначул 6,9 процент лакхагIа хул, цу даькъе Совнархоза предприятешка гIолла 7,9 процент лакхагIа а хулаш. Продукцега шийга дIабода мах чухнахьа баккхара чотах 100 миллион сом гаргга паччахьалкхен рузкъа кходаьд.

Технически прогресс дIахо а хьалхаяккхара даькъе, производствон технологи а организаци а тоаяра даькъе дикка болх баьб. ДукхагIа продукци арахецилга керттерча даькъа IалашдаьI къахьегама а оборудованен а овсарле лакхаяхарца, организационно - технически гIулакхаш чакхдахарца.

Цхьабакъда, республикерча предприятешка чурча торонех хIанз а биззаь пайда ецац производство дIахо дегIайоалаярна.

Н. С. Хрущевс яьча доклада тIехьи XXI-ча съезда исторически решенешта тIехьи халкъа боахама дерригa доакъош дегIадоаладарна а къахьегамхой материальни хьал-торо тоаярна а советски халкъо лоаттабаьча къовсама башха дика итогаш а яьй, хIаьта Советски Союза экономика а культура а дIахо цегIайоалаярна йола сийлахь-йоккха программа а оттаяьй цар тIа. Низахи деналахи биззаь болаш чубеннаб вай мохк семилетках — тIагIертта коммунизм хьалъеш йолча ханах. Из бокъонца шоай гIулакх а лаьрхIа тIаийцай советски наха ворхI шера план.

Семилеткан IалаьмаТе доккхий декхараш кхоачаш а тIехкхоачаш а дира хьинаре къовсам лоаттабе, аьнна, вай Даьхен берригача къахьегамхошка кхайкай Коммунистически партен XXI-гIа съезд. Ший хьамсарча парте кхайкарала бокъонца кхоачашдеча гIулакхашца жоп далар — хIара советски сега сийлахь декхар да. Из кхайкарал бокъонца дегаша къоабалдаь хьаийцаьд Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, хIаьта цох цар къахьегама хьинар чIоагIа лакх а деннад.

Тхоай торонашка хьажа а хьежаь, оаха. Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленни предприятей, транспорта, гIишлоний организацей болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха, 1959-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа дерригача халкъо оттаеча социалистически яхьа юкъе а даха, тхоашта ер декхараш тIалоац:

1959-ча шерара паччахьалкхен план 25-ча декабре кхоачашъе;

ДIахо а керда техникеи технологии юкъе йоалаярца, производственни процессашта автоматизации механизации ярца, къахьегам вIаштIехьабоаккхилга тоадарца, дикагIа болча болхлойи новаторийи опыт шерра йоаржаярца къахьегама овсарле дегIайоалаяра даькъера шера йола задани 2 процентал чухнахьа ца еш, тIехкхоачашъе.

Продукци хьаярга дIайода материал а къахьегам а чухнахьа даккха лаьрхIа дола гIулакхаш чакхдахарца, брак еши гIеттии доаду рузкъаш чухнахьа дахарца, управленчески аппаратага цIадодар кIезигдарца ерригача товарни продукцега шийга дIабода мах чухнахьа баккхара заданеш цхьан процентал кIезигагIа ца еш, тIехкхоачашъе. Наха чуIе цIеноши культурно-бытовой гIишлонаши хьалъяра а царех пайда эцара а шера лаьрхIа йола план 15-ча декабре кхоачашъе.

I. СОВНАРХОЗА ПРЕДПРИЯТЕШКА ГIОЛЛА

Мехкдаьтта доаккхачеи газовойи промышленноста Управлене гIолла

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш йовзара, уж промышленни балха кийчъяра, эксплуатацен шоллагIа методаш шерагIа юкъейоалаяра, мехкдаьттан скважинай эксплуатационни фондах кхы а дикагIа пайда эцара чотах, «Iаьржа дошув» даккха шера йоагIа задани ханал хьалхагIа кхоачашъе а планал тIех 45 эзар тоннал кIезгагIа доацаш коача доагам дала а.

Бурув тохаш деча балхий программа ханал хьалхагIа кхоачашъе а планал тIех 4400 метр бурув тоха а.

Къахьегама овсарле мехкдаьтта доаккхача 1,8-ззеи, хIаьта бурув тохача 2,1-ззеи планал тIех лакхъе.

Мехкдаьттан тоннагеи бурув тохача метрагеи дIабода мах 1 процент лохбе.

Мехкдаьтта доаккхача промышленноста Управлене гIолла

Производственни низех дикагIа пайда эцара, керда технологически схемаши режимаши юкъейоалаяра, бедал а мехкдаьттан продукташ а йовш хилар кIезгдара чотах арахецача валовой продукцен шера йоагIа план ханал хьалхагIа кхоачашъе а планал тIех 50 эзар тонн мехкдаьттан продукташ яла а, царца: сийрда продукташ 43 эзар тоннал кIезгагIа йоацаш, спецдаьтта — 6 эзар тонн, парафин — 0,5 эзар тонн, кокс—0,4 эзар тонн а йолаш. Довш дола мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташи 5 эзар тонн планах лаьрхIачул кIезигъе.

Планал тIех къахьегама овсарле 2 процент лакхъе, товарни продукцега цIабода мах 0,5 процент лохбе.

8 млн. сом пайда бергболаш 2300-нел кIезгагIа йоацаш рационализаторски предложенеш юкъейоалае.

Энергетически промышленноста Управлене гIолла

Шера йоагIа план электроэнерги йоаккхача 25-ча декабреи йIовхал йоаккхача 20-ча декабреи кхоачашъе.

Оборудованен болх тоабара чотах планал тIех норман расход кIезигъе а условни доагам 4 эзар тонн кходе а, хIаьта иштта электрически сеташка бов низ 5 процент кIезигбе а.

Новогрозненски теплоэлектроцентрале трехступенчати испарене тIа а боаккхаш шин яьнеи Грозненски ТЭЦ-а кхаь яьнеи реконструкци е. Хий химически цIендеча установканеи Грозненски ТЭЦ-а № 7 яьнеи автоматизаци е.

1959 шера III-ча квартале денз Новогрозненски ТЭЦ газаца болх бергболаш кийчъе.

1958 шера хинначул къахьегама овсарле 6 процент лакхъе.

Электрически тепловойи низ лохбара чотах 1,5 миллион сомал кIезгагIа доацаш ахча кходе.

Хьуни хьух-дахчах хIамаш ечеи промышленноста Управлене гIолла

ГIулакхага йода хьу арайоаккхача а мебель еча а 25 декабреи херх хьокхача 20 декабреи шера йоагIа план кхоачашъе.

Хьу йолча моттигашка булла никъ 1 июль тIакхоаччаш йистебаккха.

Къахьегама овсарле 2 процент планал тIех лакхъе.

Продукцега дIабода мах лохбара чотах планал тIех 500 эзар сом пайда бала.

Кхачан промышленноста Управлене гIолла

Ерригача ассортиментах шера йоагIа программа ханал хьалхагIа кхоачашъе, арахецача продукцен дикал лакхъе, планал тIех 9 млн. сом мах бола кхачан продукци яла.

Оттаьча заданел тIех 500 эзар условни банка консерваш, 200 тонн дулх, 250 тонн калбасаш, 700 эзар сом мах бола шури продукци арахеца.

Планал тIех къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе а продукцега дIабода мах 0,5 процент лохбе а.

Строительствони стройматериалий производствони Управлене гIолла

Строительно - монтажни балхий а строительни материалаш арахецара а план 25 декабре кхоачашъе, из чакхъяккхара духьа строительствон индустриальни методаш шерра юкъейоалае.

Химически заводера хьалъеш латта феноли ацетони йоаккхаш хургйола гIишлош йиллача ханал цхьа бутт хьалхагIа яь йистеяха.

Шера йоагIача планал тIех 10 эзар кубически метр сборни бетонниии аьшкбетонниии хIамаш, 6 млн. кирпишк, 10 эзар квадратни метр столярни хIамаш, 65 эзар кубически метр нерудни строительни материалаш арахеца.

Планал тIех строительно-монтажни балхашка къахьегама овсарле 1 процент лакхъе.

Заданел тIех строительно-монтажни балхашка дIабода мах 0,5 проценти промышленни предприятей продукцега дIабода мах 1 проценти лохбе.

Грозненски химически заводага гIолла

Шера йола план ханал хьалха кхоачашъе а планал совгI 7.300 тонна этилови спирт, 270 тонна фенол, 115 тонна ацетон цаккха а. Хьадоаккхаш дола дерригa ацетони 99 процент феноли перви сортах мара доаккхаргдоацаш вIаштIехьдаккха.

Къахьегама овсарле планал 9 процент лакхъе. Фенол даккхарга дIабода мах 2 проценти этилови спирт даккхарга дIабодар 3,5 проценти заданел лохбе.

2 миллион сом пайда лургболаш йола 550 рационализаторски предложени балха юкъеяхьа.

«Красный молот» яхача заводага гIолла

Шера йола программа ханал хьалха кхоачашъе а I миллион сома маьха планал совгIа продукци яла а.

Химически аппаратура хьае йолае а ханал хьалха Грозненски химически заводага из дIакхачийта а.

Керда мехкдаьттан оборудованеш хьаелга Iомаде, царца 12-ГР яха грязевой насос а, 800 товра низ а болаш хица мехкдаьттан тIоаш доходарна йола насосни агрегат а, 2АН-500 яха цементировочни агрегат а, кхыйола агрегаташ а йолаш.

Къахьегама овсарле оттаьча планал совгIа 1 процент лакхъе.

Прогрессивни технологи балха юкъе яхьарца хIамаш хьаярга дIадода металл нормативах додачул 3 процент кIезигде.

Арахецаш йола машиностроенен продукци хьаярга дIабода мах планахчул 0,5 процент лохбе.

Транспортни машиностроенен заводага гIолла

Шера йола план 25 декабрга кхоачашъе.

Къахьегама овсарле заданех лаьрхIачул 2 процент лакхъеи продукци арахецарга дIабода мах 1 процент лохбеи.

Автогенно-карбидни заводага гIолла

Шера йола план ханал хьалха кхоачашъе а планал совгI 40 эзар кубометр кислороди 60 тонна карбида кальции даккха а.

Соахкарча боарамца нийсйича къахьегама овсарле 5 процент лакхъеи продукци арахецарга дIабода мах планах лаьрхIачул 0,5 процент лохбеи.

Материалаши техникеи Iалашъеш а дIахецаш а йолча Управленега гIолла

Совнархоза предприятештеи гIишлоштеи эшаш йола хIамаш дукхагIа Iалашъярна республикеи кхыча экономически районашкеи еш йолча децентрализованни заготовкаех пайда дукхагIа эца а хьаеннача фондел совнагIа 40 миллион сомал кIезигагIа боацаш мах бола материальни ценносташ кийчъе а.

Совнархоза предприятешка совнагIа а цаэшаш а йола материалаши оборудованеши гуча а яьха, хIаьта цу тайппара Совнархозеи кхыча экономически районийи предприятешкара ярш эш-эшача дIа-хьа а нийсъяь 20 миллион сома маьха уж йоькка.

Совнархоза предприятеш материалашцеи техникацеи Iалашъяра гIулакх тоадарна, 1959 шера бурув деттача, машинаш еча предприятешта а нефтехимен къаьстта лоархIам болаш йола гIишлош хьалъярна а кердача мехкдаьттан районаштеи совхозаштеи эша а материалаш лоаттаярна график оттае.

II. НГIАССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРОМЫШЛЕННОСТЕИ ГIИШЛОШ ЕЧА ОРГАНИЗАЦЕШКЕИ ГIОЛЛА

Моттигерча промышленностага гIолла

Ханал хьалхагIа, 15 декабрга, кхоачаш шера йола программа кхоачашъе а планал совгIа 1,5 млн. сома маьха продукци арахеца а.

Планал совгIа арахецаргъя 1 000 куб. метр херх хьекха хьу, кирпишк — 300 эзар, тийга хIамаш — 500 эзар сома маьха, мебель — 100 эзар сома маьха, аьшках яь хIамаш — 250 эзар сома маьха.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 0,5 процент лакхъе.

Товарни продукци арахецарга дIабода мах лохбарца планал совгI 300 эзар сом кходе.

ХьалхагIа оттаьлча ханел хьалхагIа Грозненскии Ищерскии кирпични заводаш тоаь яха а бахархошта хьаштдола гIулакхаш кхоачашдеш йола кхоъ павильон хьалъяь яккха а.

Йоагоча хIаман промышленностага гIолла

Валовой продукци арахецарна шера йола план 5 декабре кхоачашъе а планал совгI 0,7 млн. сома маьха продукци арахеца а, цу даькъе столярни изделеш 300 эзар сома маьхеи кIора брикеташ 300 тоннеи.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 2 процент лакхъе.

Гудермесскии Веденскии леспромхозашка йолаш йолча техникаца столярни изделеш арахецилга вIаштIехьдаккха.

Наькъаш дехкаш йолча техникахи материалехи пайда дикагIа эцарца планах лаьрхIачул 2 километр совгI хьу увза керда наькъаш цехка.

ГIишлой материалий промышленностен Управленега гIолла

Валовой продукци арахецарна шера йола задани 29 декабре кхоачашъе а планал совгI 140 эзар сома маьха продукци яла а. Цен тIа юлла кирпишк планал совгI 1 млн. арахеца, кIир — 1 эзар тонна, гIишлош ярга йода гIум — 10 эзар кубометр, бутови кхера — 10 эзар кубометр.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 0,5 процент лакхъе.

Товарни продукци арахецарга дIабода мах лохбарца планал совгI 70 эзар сом кходе.

Яйгача промышленностен Министерстве гIолла

Валовой продукци арахецарна шера йола план 27 декабре кхоачашъе а планал совгI 770 эзар сома маьха продукци яла а. Маьхаш деча организацешта планал совгIа 2 миллион сома маьха наха дукхагIа эшаш дола товараш дала.

Перви сортах йола продукци оттаьча планал 1 процент совгI арахеца.

Барзкъаш доахилга тоадарца а дIакъесташ дола кIадаши тIоарскаш кIезигдарца а 6 эзар метр кIадаши 50 эзар дециметр кожтовараши кходе.

Къахьегама овсарле планах лаьрхIачул 1 процент лакхъе.

Халача балхашта дIахо йодача хана механизаци ярца а арахецача продукце дикал тоаярца а 1959 шера лаккха къахьегама овсарле луш йола 160 оборудовани оттае.

Товарни продукци арахецарга дIабода мах лохбарца планал совгI 153 эзар сом ахча кходе.

Продовольственни товарий промышленноста Министерстве гIолла.

Валови продукци арахецарна шера йола план 25-ча декабре кхоачашъе, планал совгIа 1,5 млн. сома продукци арахеца, цу юкъе 250 тонн цаькхи булкаши, 100 тонн кондитерски изделеши, 10 эзар декалитр безалкогольни малараши долаш.

10-нел кIезигагIа доацаш керда продовольственни товараш арахеца доладе.

Планал 0,5 процент къахьегама овсарле лакхъе.

Балха юкъе рационализаторски предложенеш яхьарца 250 эзар сом кходе.

Товарни продукци арахецарга дIабода мах лохбарца планал совгIа 200 эзар сом пайда бала.

Промыслови кооперацe гIолла.

Валови продукци арахецарна шера йола план 17-ча декабре кхоачашъе а, планал совгIа 2 млн. сома продукци арахеца а, цу юкъе кирпишк — 0,5 миллион, когагIирс — 2 эзар пара, аьшка маьнгеш—1,5 эзар, хьастамаш—30 тонн долаш.

Планал совгIа кердача изделей производство караерзае а дукха а ер тайпаш арахеца а: берашта тIехьанахьа дувхо диъ тайпара трикотажа барзкъаши, керда сурташ долаш пхе тайпара кIувсаши, пластикатах цаь истола тIа тесса гаташи, фартукаши, тIехкараши, хлорвинилови салфеткаши, ялх тайпара когагIирси, иштта кхыдараши.

Грозне бахача наха гIулакх деш йола йиъ комбинат хьал а яь болх бе дIайолаялийта а, иштта йола йиъ повильони, ши комбинати, барзкъашта химически басараши деш йола мастерскойи хьалъе йолае а. ХIанз йолчарел дукхагIа бахача наха гIулакх деш йола 35 мастерскойи 10 заказаш дIаийдеш йола пункти хилийта.

1-ча сортах йола продукци арахецар заданел 1 процент совдаккха.

Шера 250 эзар сом кходергдолаш йола 40 рационализаторски предложени балха юкъе йоалае.

Товарни продукци арахецарга дIабода мах лохбарца 330 эзар сом кходе.

«Чечингстрой» тресте

Строительно-монтажни балхашта шера йола план 25-ча декабре кхоачашъе.

Железобетонни изделеш ю цех 1959 шера болх бе йолаялийта: хьалхара аргIа март беттеи ерригa июль беттеи.

Керттерча строительни балхашта механизаци яр укх боарамга дIакхоачаде:

а) бетони маркхали кийчбара городе гIишлош еча 100 проценти, юрташка гIишлош еча 60 проценти;

б) штукатурнии малярнии балхашта городе гIишлош еча 65 проценти юрта гIишлош еча — 30 проценти;

в) хьуи, металли, железобетонни конструкцеши, гIуми тIайоттареи Iойоассаяреи балхашта 90 процент.

ГIишлош ю болхлой комплексни бригадашта юкъе озар городе 50 процентал кIезигагIа доацаши республикан районашка 40 процентал кIезигагIа доацаши кхоачашде.

Автомобильни транспортеи шоссейни наькъии Управлене гIолла

ГIишлой-монтажни балхий искусственни сооруженештеи наькъаштеи капитальни а текущи а ремонт ярна шера йола план 5-ча декабре кхоачашъе. Гийрийна-Iан хана жагIа кийчбара план 15-ча апреле кхоачашъе.

Механизированни карьерни боахамо планал совгIа 350 эзар сома продукци арахеца, планал совгIа 10 эзар кубометр хьакъоастабаь жагIа, 5 эзар кубометр аьта жагIа, 200 кубометр аьшка бетон кийчъе.

Наькъий механизмашта Iай еш йола ремонт ханал 5 ди хьалха чакхъяккха. Наькъий механизмай балха нормаш 15 процент тIехкхоачашъе.

ГIишлой-монтажни болхлой 5 проценти карьерни боахама 7 проценти къахьегама овсарле лакхъе.

Карьера товарни продукцега шийга дIабода мах 3,5 процент лохбе. Планал совгIа 800 эзар сома накоплени лойла.

III. ЭЛЕКТРОМЕХАНИЧЕСКИ ЗАВОДЕ ГIОЛЛА

Валови продукци арахецарна шера йола план 26 декабре кхоачашъе.

Нийса къахьегарца керда техникеи прогрессивни технологии балха юкъе яхьарца къахьегама овсарле 0,5 процент лакхъе ерригача продукцен ший мах планал 0,5 процент лохбе.

IV. ГАРАЖНИ ОБОРУДОВАНЕН ЗАВОДЕ ГIОЛЛА

Шера йола план 20-ча декабре кхоачашъе. Чурча торонех пайда эцарца къахьегама овсарле планал 2 процент лакхъе.

Товарни продукцен ший мах заданел 1 процент лохбе. Шера 1,1 миллион сомал кIезигагIа боацаш пайда лургболаш йола 350 рационализаторски предложени балха юкъе хьойла. Техническии технологическии документацеш а долаш йола 6 тайпара керда продукци укх шера арахеца Iомае.

V. «РОСТГЛАВНЕФТЕСБЫТА» ГРОЗНЕНСКИ ТОВАРНО-ТРАНСПОРТНИ УПРАВЛЕНЕ ГIОЛЛА

Потребителашта шера йоагIаш йола фондаш дIалулга 15-ча декабре 100 процент кхоачашде, мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташи турбашка гIолла дIа-юха ахийтарга дIабода мах 3 процент лохбе.

Нефтебазашкара машиннаькъа цистернаш йоассаяра ха 3 процент кIезигъе.

Складашкара мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташи йовлга нормал 25 процент лохде.

VI. МАШИННАЬКЪЕИ АВТОМОБИЛЬНИ ТРАНСПОРТЕИ ГIОЛЛА

Мухь тIаботтара шера йола ерригa план 101 процент кхоачашъе. Планаца нийсдича къахьегама овсарал 1 процент лакхъе, дIа-юха кхухьача мухьах дIабода мах 1 процент лох а бе.

Шерра лелае беза мухь кхухьа поездаш вIашагIтохара а уж лелаяра а дикагIа йола методаш, юккъера лаьрхIача хIара поезда дозал нормал 10 тонн лакхде, хIаьта дени-буси локомотиваша оу никъ нормал 8 километр лакхбе.

ВIалла ха ца йоаеш мухь тIаботтара метод шерра юкъе йоалаярцеи, статически нагрузкай боарам тIехкхоачашбарцеи планал совгIа мухь дIа-юха кхахьа 1500 вагон мукъа ялийта.

Пропарочни станце цIенъеш цистернаш лоаттаелга нормал 20 минута кIезигде, ассортимента план 20 декабре кхоачашъе.

Наькъий керттерча балхий шера йола план 25 декабре кхоачашъе. Наькъаш леладара гIулакх тIехдика кхоачашде.

Нохч-ГIалгIай автотресте гIолла мухьи пассажираши дIа-юха кхувлара шера йола план 25 декабре кхоачашъяь яккха.

Планаца нийсдича къахьегама овсарал 2 процент лакхъе.

Автомашинаша бу никъ заданел тIех 5 процент дукхагIа хилийта. Горюче-смазочни материалаш планал 5 процент кIезигагIа яхийта.

1 млн. сомал чухьанахьа боацаш планал совгIа пайда бала.

* * *

ССКП XIX-ча съезда исторически соцаманна дукхаезача Даьхен хьал тоадара духьа кхы а хьинарегIа къахьега дог аиду вай. Семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе социалистически лакхара декхараш тхоашта гIаэцарца, оаха тешал ду Коммунистически партен ленински Центральни Комитета денна дош сийленца кхоачашдергхилара а, хIаьта вай мехка коммунизм хьалиира Iалаьмате йоккха программа толамца кхоачашъяра гIулакха доагIаш дола дакъа лоацаргхилара а.

1959 шера 23 феврале промышленнии, транспортеи гIишлонаш хьалъяреи организацей болхлой республикански актива собране дийца а дийцад массане могадаь тIа а ийцад.

Великобританен премьер—министр Гарольд Макмиллан Москве хилар

Великобританен премьер-министро Гарольд Макмилланеи, кхыча мехкашкарча гIулакхий Министро Селвин Ллойдейи 22 февралан кIиранди Москвена юххе уллача правительственни даче даьккхар. Уж баьхкабар цига СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущевн цун сесаги болча хьоашалгIа.

Правительствашта кертте латтарий шозза къамаьл хилар — ца Iуйранна хIама даален вож диъачул тIехьагIеи.

Къамаьлаш деча бар Советски оагIонгахьара Н. С. Хрущевца СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микояни, СССР-а кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр А. А. Громыкои Великобританера СССР-а посол Я. А. Малики, английски оагIонгахьара Г. Макмилланаца кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр С. Ллойди СССР-ера Великобританен посол сэр Патрик Райлии.

Къамаьлаш деча шинна оагIонна пайдане дола гIулакхаш дийцар.

* * *

23-ча феврале Кремле Великобританен премьер-министра Гарольд Макмиллана СССР-а Министрий Совета Председателца Н. С. Хрущевца вIашагIкхетар хилар.

Цу вIашагIкхийттача хана шинна оагIонна пайдане дола гIулакхаш дувцар дIахо дихьар.

Къамаьл деча Н. С. Хрущевца советски оагIонгахьара СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Н. И. Микояни, СССР-а кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр А. А. Громыкои, Великобританера СССР-а посол Я. А. Малики бар.

Английски оагIонгахьара Г. Макмилланаца бар кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр Сельвин Ллойди СССР-ера Великобританен посол сэр Патрик Райлии.

* * *

Москве вола Великобританен премьер-министр Гарольд Макмиллан 23-ча феврале, Iуйранна СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель Ш. Р. Рашидов волча вахар.

Г-н Г. Макмилланаца бар кхыча мехкашкарча гIулакхий Министр Селвин Ллойди, СССР-ера Великобританен посол сэр Патрик Райлии.

Г. Макмилланаи Ш. Рашидовнеи юкъе безаме къамаьлаш хилар.

(ТАСС).

Сийлахь-йоккха план толаме кхоачашъяь чакхъяргья

Республикан партийни организацен актива собрани

ПАРТИЙНИ АКТИВА СОБРАНЕН РЕЗОЛЮЦЕ ТIАРА

Партийни актива собранес доккхал деш а дог гIоздаьнна а белгалдоах сийлахь-йоккхача ленински партена, низ кхоачача Советски Даьхенна карагIдаьнна толамаш, цо чIоаггIа баркал оал ССКП XX съезда а цул тIехьагIа хиннача Центральни Комитета Пленумий а соцамаш кхоачашдеш дика болх баьча партен ленински Центральни Комитета а Никита Сергеевич Хрущевна а. Из бахьан долаш чIоагIъелар советски строян йохаргйоаца лард — болхлой классани ахархойи цхьоагIо. IалаIьмате дика толамаш даьхад промышленность, юрта боахам, Iилма, культура дегIайоалаеча, городерчеи юртарчеи къахьегамхой вахара хьал лакхдеча, кхы а чIоагIагIа низ беннаб Советски пачхаьалкхенга, цун дунен халкъашта юкъера сий лакхденнад.

Партийни актива собранес республикерча берригача коммунистийи къахьегамхойи цIерах цхьа барт а болаш къоабал ду фракционни къовсама эггара вогIа долча гIулакхащца партен цхьоагIо йохае, парти а мохк а ленински новкъара баккха гIийртача Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова партен духьалара группа гучаяьккхаи идейно из йохаьи Центральни Комитето хьадда тIаийца дола гIулакхаш.

Партийни актива собранес дог раьза а долаш белгалдоахк. Нохч-ГIалгIай республикера болхлой, колхозникаш, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда керда производственни толамаш дахарца баха мабоаггIара накъа бахар, цар партен ленински политика могаеш хилар, ССКП XXI-ча съезда соцамаш толамца кхоачашде йохаргйоаца чIоагIо яр.

Партийни актива собранес партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешта, боахама хьалхле лелаерашта тIадиллар ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаша политически а къахьегама а хьакъехьа наьха дог айдара керте овтта, халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерара план толамца кхоачашъе, 1959 шерара — семилеткан хьалхарча шерара план промышленноста, транспорта, строительствон ерригача предприятеша, колхозаша, совхозаша ханал хьалхагIа кхоачашъе дерригача халкъа социалистически яхь вIаштIехьа яккха.

Динза даргдоацаш лоархIалда ерригача партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацеша шоай теркам, эггара хьалха мехкдаьттан, химически, энергетически, машинаш ю, кхачан промышленность а йоалаеш, республикан промышленность дIахо а дегIайоалаяра тIабахийтар.

Пачхаьалкхен средствай чотах хьал а даь, эксплуатаце дIалулда цхьан квадратни метрал кIезгагIа доаца нах чубаха цIенош, къахьегамхой кертерча даьхье дикача квартиращца Iалашбергболаш. Шерра доаржадолда школаш, больницаш, культурани унахцIено лораяреи кхыйола учрежденеш а хьаьелга.

Партийни актива собранес партийни, советски, юртбоахама, органашта, колхозий, РТС-ий, МТС-ий, совхозий хьалхле лелаерашта хьалхашка оттаду декхар да республикан юрта боахам дIахо а кхы а чIоагIагIа лакхбелга Iалашдар. 1959 шерехьа а валовой лаьрхIа ялат даккхар 464 эзар тоннага кхоачаш лакхдолда, царех 219 эзар тонн хьажкIаш а йолаш, цу ларда тIа 1958 шера даьккхачул дулх — 2,2-ззеи шура — 1,3-ззеи дукхагIа яккха, фуаш — 1,5-ззеи дукхагIа гулде деза. Республикан промышленни центрашка бахача наха кхоачам хиллал хургдолаш баьца даараши коартолаши йоахилга Iалашде деза.

Партийни организацеш декхарийла я идеологически балха ерригача средстваех — пропагандах, агитацех, печатах, радиох, Iилмах, культурах, искусствох республикерча къахьегамхощка ССКП XXI-ча съезда соцамаши материалаши дIайовзийтача а уж цар Iомаеча а пайда эца, къаьгга а дика кхетаргволча а форманца хIара болхлочунга ворхI шерара план дIайовзийта, хIара къахьегамхочо техниках дикагIа пайда эцилга, цо къахьегама дикагIа йола методаш юкъейоалаелга, коммунизм хьалъеча гIулакха юкъе шийгара доагIа дакъа лоацилга Iалашде.

Идеологически болх беча къаьстта теркам тIабахийта беза дIахо а халкъий доттагIал чIоагIдара, пролетарски интернационализман уйланца къахьегамхой кхетабара.

Партийни актива собранес лерхI, ворхI шерарча плана декхараш кхоачашдеча советски, профсоюзни, комсомольски организацей коммунизм хьалъяра гIулакха хьакъехьара лоархIам йIахо а лакхое безаш, ССКП обкома, горкомашта, первични партийни организацешта цо тIадул Советашта, профсоюзашта, комсомолана дикагIа хьалхле лелаелга. цар балха хьинар лакхделга.

Партийни актива собранес Нохч-ГIалгIай республикан берригa коммунисташ а къахьегамхой а тIахьех Советски Союза Коммунистически партен ленински Центральни Комитета гонахьа кхы а чIоагIагIа кхотабала а, халкъа боахама ворхI шерара план кхоачашъе дерригa шоай низаш оарцагIа даха а, коммунизм хьалъяра гIулакха юкъе шоашкара доагIа дакъа лаца а.

20 феврале республикан партийни организацен актива собрани хилар Грозне. Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIча съезда итогех а республикан партийни организаце декхарех а лаьца доклад йир ССКП обкома хьалхарча секретара нов. А. С. Трофимовс.

— 27 январе денз 5 феврале кхаччалца, — аьлар цо, — Москве хилар аргIанна йоаца Советски Союза Коммунистически партен XXI-гIа съезд. «1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарна йолча контрольни цифрех» лаьца новкъоста Н. С. Хрущевс яь доклад а ийнца, йоаггIаш йола решенеш йир съездо.

Коммунизм хьалъерий съезд а хинна, Советски Союза вахар чу керда зама — шерра коммунистически общество хьалъе йолаенна зама хьайийла бола никъ а хинна вай ленински партен сийдолча историна юкъе гIоргья ССКП XXI-гIа съезд. XXI-гIа съезд дерригача дунен тIа исторически лоархIам болаш хилар сенах латт аьлча, цо ший решенешка къаьгга хьагуш, теоретически кIал кIийле а йолаш йола социализмагара коммунизмага довлара программа оттаяь хиларах, вай мехка чурча вахара эггара хьаштдолашагIа дола дешаш цо къоастадаь хиларах, хIанзарча хьалашка партес бе безача балха керттера политически организаторскии наькъаш цо белгалдаь хиларах латт. Доазол араьхьа СССР гIулакхаш тоадалара хьалашта масса оагIонгахьара марксистски тохкам бир съездо, дунен шина системан низий перспектива белгалийр, коммунистически болам дIахо йодача хана дегIабоалабарча, дерригача дунен тIа машара тIехьа къовсам лоаттабарна Iалаьмате бокхха лоархIам болаш йола теоретически выводаш йир.

Партийни мугIараш чIоаггIа кхотаденнеи цхьоагIо йолаши берригача коммунисташа дика дакъа лоацаш чакхъяьлар съезд. Съезде къамаьл даьча 86 делегато дийцар ювца оттаьча контрольни цифрашта шоаш боккъонца раьза хилар дар. Вай мехка коммунистически общество хьалъярна лаьца ленински генеральни никъ нийса хилар хьахьекхар съездо. Цо цIаькха а хьахьекхар марксизман-ленинизман идеяй сийлахь-боккха творчески низ, коммунизм хьалъяра балхаца уж идеяш аьхкийта ювзаенна хилар.

Центральни Комитета гонахьа кхотабенна болча съезда делегаташа дагахь гоамал йолаш хардир парти ленински наькъа тIара яккха гIерташ Маленковс, Кагановича, Молотовс, Булганина Шепиловс леладаь эсала а тийшача балха а гIулакхаш, партена духьаларча раскольникийи фракционерийи из дегаза группа гуча а яьккха идейно хIалакьяьча Центральни Комитето хоадамболлаш чакхдаьха гIулакхаш къоабалдир.

Марксизман-ленинизман идеяш вахаро бокъонца бакъъеш хилар, коммунистически болам цхьоагIо йолаши кхотабеннеи хилар, ревизионизманцеи догматизманцеи цун машар хург ца хилар дерригача дунен-га къаьгга дIахьекхар съездо. Съезда балхаца дакъа лоацаш хилар дунен тIарча 72 паччахьалкхенера яьхка марксистско-ленински партен делегацеш. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама исторена чухь хIанзалца хиланза ба селла дукха викалаш. Доазол дехьарча коммунистически болхлойи партей хьалхле лелаераша даьча къамаьлаша, съезде викалаш бахкийта йиш йоацаш биса йолча марксистско-ленински партеша съездага кхахьийтача моаршалаша хьахьекхар вай партеца а советски халкъаца а дагахь цIена доттагIал долаш шоаш хилар, болхлой классан гIулакха, машара, социализманна тIехьа лоаттабеча къовсама боарам боацаш коммунисташ мутIахьа хилар.

Къаьстта укх тIеххьарча пхе шера чухь а XX съезд хинначул тIехьагIа йолча хана чухь а вай мехко яьхача йоккхийча коталонии итогаш съездо раьза хинна яь хилар дувц докладчико дIахо.

Цу юкъа вай мехка экономикеи культуреи лакхъярна Iалаьмате боккха лоархIам болаш хилар промышленностан гIишлош хьалъяраи деш дола доал эргадаьккха хувцара хьакъехьа, химически промышленность сихха дегIайоалаяра хьакъехьа, машинно-тракторни станцеш эргаяхара а дIахо йодача хана колхозни строй дегIайоалаялара а хьакъехьа партес яь лоархIамера, боккъонца революционни йола решенеш. Совнархозаш яхкачул тIехьагIа алхха цхьан 1958 шера промышленни продукци лакхъеннай 10 процент, планах 7,6 процент мара лакхъяла ца езача. ДIадахача шера СССР-е лоаладаьд 55 млн. тонна гаргга болат, 113 млн. тонна мехкдаьтта даьккхад, 233 млрд. киловатт-сахьат электроэнерги яьккхай.

Вайх хIаранена холуш ба тIеххьарча пхе шера чухь, ССКП декабьрски (1958 шу) Пленумо белгалдаьча тайпара, дуккхача шерашка дегIа ца боагIаш тIехьабиса хинна юрта боахам сихха дегIабоалабарна партес даьча балхех баьнна пайда. 1958 шера 3 миллиарди 500 миллионни пунт ялат кийчдир, вешта аьлча 1953 шера кийчдаь хинначул 1 миллиард 600 миллиони пунт дукхагIа.

Вай партес яьккха йоккха котало я дуккхача къамех латтача Советски Союза халкъаш цхьа вежарий дезал а бах кхотадар. XX-гIча съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, союзни республикайи моттигерча партийни а советски а органии бокъонаш сов йоахаш дукха гIулакхаш даьд партеси правительствоси. Юхаметтаоттаьй нохчийи, гIалгIайи, балкхаройи, гIалмакхийи, къоаршойи къамий паччахьалкхенаш. Из сийдола нийсхон гIулакх чакхдаккхар бахьан долаш халкъаш массаза а раьза хургда вай Коммунистически партена. Цу гIулакхаша кхы а дукхагIа чIоагIболийт халкъашта юкъера тешам, наьха творчески инициативеи хьинари лакхду.

Нов. Трофимовс долчча оесса дувц 1959—1965 шерашка мехка халкъа боахам дIахо йодача хана дегIабоалабарах дола декхараш, Нохч-ГIалгIай АССР экономикани культурани хьалаш, уж дегIайоалаярна йола перспективаш.

— Сихха дегIаухаргья вай республика. — йоах цо. — Ерригача Союзе 80 процент дегIайоагIаш йола валови промышленни продукци вай республике шоззачул совгI дегIайоагIаргья. ДIахо йодача хана промышленность дегIайоалаергья эггара хьалха мехкдаьттан, химически, энергетически, машиностроительни, кхачан промышленность дегIа а йозлаеш. 1965 шера цхьан кIиранна промышленносто йоаккхаш йола продукци дукхагIа хургья хIанз республика йолча территоре тIара бIарччача 1913 шера йоаккхаш хинначул.

Вай республикан экономикан лард я мехкдаьттеи гази. Цудухьа областной парторганизацес къаьстта иоакхо е еза мехкдаьттан промышленность дегIайоалаяра, къаьстта а мехкдаьттеи гази иоаха предприятеш дегIайоалаяра. Мехкдаьтта доаккхилга 1958 шерца ниисдича ворхI шера чухь 1,8-зза дукхагIа даккха лерхI. Iаламани попутнии газ йоаккхилга 2,5-ззачул кIезигагIа доацаш дегIадоагIаргда. Карара семилетка «доккхача химен» семилетка хургья ваина. Мехкдаьттан газех пайда дикагIа эцарца дикка алсамдаргда фенoли, ацетони, синтетически спирт доаккхилга, полиэтилени, полипропилени, синтетически дубителаши, иштта кхыраши яха йолаергья. Ерригa химически продукташ яхара боарам 4,3-зза лакхлургба. Хьаьта цунах кхы кIезигагIа из лакхлургa хилар лархIа а деза.

Укх ворхI шера чухь дикка дукхагIа йоаккхаргья электроэнерги, машиностроительнии, хьуни, дахчах хIамаш ечеи, кхычеи промышленностен продукци. ДегIабоагIаргба капитальни гIишлош хьалъяра боарам. Оттаяь планаш толаме кхоачашъярна, иоах докладчико, хоадамболлаш дIадаха деза балха юкъера кхоачамбоацараш, долаш долча дерригача кхоачамех бизза пайда эца беза. Дукхалца а дикалца а доахаш дола деррига хьокхамаш дахарна йола пачхьалкхен планаш хIара денна а хIара бетта а кхоачашъярна ерригача предприятеша боарамагI болх белга Iалащде деза партийни организацеша. Йолаш йолча мощностащца продукци дукхагIа арахецарна предприятей чура кхоачамаши торонаши дукхагIа гучаяханза яргьяц.

Дуккха а доккхий а чоалхане а гIулакхаш кхоачащде деза юрташкарча партийни организацеша. Цар декхар да, контрольни цифрашка белгальяь заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа мехка баьржача юртарча къахьегамхой болама хьалхле лелаяр, бахархой сега сих дулх а юртбоахама вож йола продукци а яккхара гIулакха лоаццача хана Американ ВIашагIкхииттача Штаташта тIехьакхе аьнна хьалха латтача колхозашеи совхозашеи баь тIахьехам толаме чакхоаккхар. Партийнии, советскии, юртбоахамеи органаш декхарийла я колхозии юкъара боахам мамогта чIоагIое, дIахо иодача хана юртбоахама производствона механизации электрификации ярна а къахьегам дикагIа вIашагIболларна а доккхий гIулакхаш кхоачащде. Юрта боахаме дукхагIа дола дакъа леладеш хиларах тарра, совхозии лоархIам кхы а лакхоала безаш ба.

Докладчико белгалду, 1959 шера 40 эзар гектарал кIезигагIа доацача латтан тIа гибридни фух йола хьажкIаш дIае ваига йиш хилар. Гибридни фух йола хьажкIаш дика хьувкъа а яь, цар фу къилоаседан районашта дукхагIа дIаахийта декхарийла да вай.

Долчча бесса дувц ораторо дIахо къахьегамхой материальни вахара хьал тоадарца а культура дегIайоалаярца а дувзаденна дола декхараш, организаторски, хьехамеи наха юкъерча политическии балха дешаш къоастаду.

— Вай мехка, йоах докладчико ший къамаьл йистедоаллаш,—цIаккха а ца хиннача тайпара дика вIашагIъеллай болхлойи, колхозниккийи, интеллигенцени морально-политически цхьоагIо а Коммунистически партен хьалхленца коммунизмагахьа аха кийча долча деррригача советски халкъий дохаргдоаца доттагIал а. Вай дагалаттар кхоачаш хила гарга да. ВорхI шера йола план кхоачашъяь яьнначул тIехьагIа, кхы а доккхагIа керда толамаш а доахаш коммунизмага гIоргда вай. Вайца чIоаггIа цхьоагIо йолаш доагIаргда дерригача социалистически мехкашкара халкъаш. Коммунизман идеяша кхы а сийрда боаккхаргба адамлен никъ. Цун духьа, машар чIоагIбар духьа кхы а чIоагIагIа къахьегаргда советски халкъо, ший берригa кхетам а, хьинар а, низ а дIалургба цо вай партен гIулакха, коммунизман гIулакха.

* * *

Докладах лаьца пренеш йолаелар. Эггара хьалхагIа дош ийцар партен Сунженски райкома секретара нов. **Чадовс.** Цо дувц районерча къахьегамхой Iалаьмате чIоагIа политически а къахьегама а дог айдаларах.

Районе хиннача къахьегамхой митингашкеи собранешкеи массава раьза а волаш къоабалийр съездо тIаийца ворхI шера план. из кхоачашъярна шоай деррига низаш тIадахийта кийча хилар дийцар цар. Районерча къахьегамхоша дагахьа гоамъенна харцъю XX-гIча съезда решенешта, партени правительствони мероприятешта духьалъьнна хинна партена духьалара Маленкова, Кагановича, Молотова, Булганина, Шепилова фракционни группа.

Районе шерра дIаповзийташ латт ССКП XXI-гIча съезда материалаш. Наха уж дIаповзийташ бахархошта юкъе болх беш ва 800 совгI агитатор. Керда доккхий декхараш тIаийдеш ба къахьегамхой. Шера йолча планал совгIа итташ эзараш тонна мехкдаьттеи 1 миллион кубометр гази яккха лаьрхIад «Сунжанефта» коллективо. Бехктокхамера декхараш тIаийцад хьайоай продукташ яхарна а ерригa культураш хьувкъаярна а.

ТIаийца декхараш кхоачащдарна деш дола гIулакхаш дийцар къамаьл даьчо. Доахани коа тIара оалхазараши ийду колхозаша, сезон хьатIакхоачаш 100 гектар долча лаьттан тIа хин Iамарч дергда. ХьашкIаш хьувкъаярна механизированни звенош вIашагIъехкай.

Нов. Чадовс массехк гIулакх хьалхашка оттадир промышленни предприятешта.

— Кхыча областашка, — аьлар цо, — колхозашта инкубатораши кхыйола машинаши киичью. Из де йиш я вай республикерча предприятеи а. Цу машинии мах дIаоала ийш йолаш я колхозаш. Фермашка деча халача балхашта механизаци ярна а цу тайпара новкъостал динза даргдац. Колхозашта гIишлош ергиола организаци йилла лаьрхIад оаха районе. Цу организацена эшаш йола механизмаш Iалашъярна новкъостал дар дех оаха ССКП обкомагареи, Министрий Советагареи, совнархозагареи.

ВорхI шера чухь машиннаькъахой балха тIа хургйолча йоккхийча эргалонех дийцар Гудермесски депо машинист волча нов. **Трепачевс.** ХIанзара тепловозаш кхоачаргда Гудермесски депо.

Гудермеса машиннаькъахой кийча ба семилеткан йоккхий заданеш кхоачашъе. 1959 шера тIаийца доккхий декхараш ханал хьалха, 20 декабре кхоачащдаь хургда. Коммунистически къахьегама бригадаш аьнна цIи тилла бокъо яккхар духьа лаьца яхь шерлуш латт. Итташ бригадаш я из бокъо яккхар духьа къахьегаш. балха тIа а цIагIа а хьокхам телаш.

Гудермесцаш материалащца дикагIа Iалашбарна новкъостал це деза Орджоникидзевски машиннаькъа Управленес. Локомотивни а цу тайппара дукхагI яхкийта еза.

— Коммунистически общество хьалъярна партен XXI-гIча съездо тIаийцача сийлахь-йоккхача программо, — йоах ССКП Грозненски горкома секретара нов. **Зотовс** — берригача советски наькъа уйлаши дагалаттараши кхоачашду.

Iалаьмате чIоагIа гIадбаха къоабалъю съезда решенеш Грозен къахьегамхоша. Городе хиннача митингашкеи собранешкеи цар массаза раьза а волаш хьаьлар мехка халкъа боахам дегIабарна ворхI шера йола план толаме кхоачашъяра юкъе шоашкара цаггIаш дола дакъа лаца шоаш киича хилар, хIаьта из шоаш бенна тешам гIулакхаца бакъ а бу цар. Городерча промышленностен предприятеша январь беттара план 105,1 процент кхоачашъяьй. Соахкарча ханаца нийсдича валови продукци 6,4 процент дукхагIа арахийцай.

ДIахо дувц нов. Зотовс XXI-гIча съезда решенеш дIайовзийтарна городской партийни организацес беча балхах лаьца, планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа коллективаша лоаттабеча къовсама аьттув балара новкъарле еш долча кхоачамбоацарех лаьца. Шоай чурча кхоачамех лерттIа пайда а ца эцаш, лакхехьарча организацешкара тайп-тайпара «дехараш» деш болча предприятей кулгалхой уйлаш харцийр ораторо.

— АргIанна йоацача XXI-гIча съездо, — аьлар Шалински совхоза 3-гIча отделене управляющес нов. **Мусаевс,** — юрта боахама хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд. ДIадахача шера кIезига-дукха толамаш даьхад тха отделенен коллективо. Оаха лакхара хьувкъам баьккхаб— хIара гектара тIара 21,4 центнер кIаи 506 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 52 центнер хьажкIаши. Нагахьа санна Iунал дика дойя вай республикан хьалашка хIара гектара тIара 100 центнер хьажкIаш йоахалургья аьнна хет сона. Тхога цу тайппара дика хьувкъаюлургья шекар доаккха свекла, коартолаш, баьца даараш. Из хьехкхад тха хьалха латтача болхлоша.

1959 шера хIара гектара тIара 70 центнер хьажкIаш яха аьнна декхараш тIаийцад, хIаьта цхьайолча звеноша 100 центнер яккха лерхI. Ноябрь беттехье а звенош вIашагI а ехка, царга дIаденнад эзба аьха хинна лаьтта. Кхашка йиллай 1000 тоннал совгI удобренеш.

ХIара Iаттагара 2.500 килограммага кхоачаш шура яккха лерхI. Из соахкарчул дукхха а дукхагIа я. ХIанз хIара денна дукхагIа тела яьннай шура, план тIеххкоачашеш латт.

Укх деношка Шелковской районерча юрта боахама болхлоша къамишта хьег дийцар ССКП райкоча секретара нов. **Синяткина.** Шоай тороний чот а яь, соахкарчул 2,5-зза дукхагIа паччахьалкхенга дулх дохка лаьрхIад районерча животноводаша. ХIанзъе а ийцад 600 бежан. Дулх дукхагIа душ дараш жа да районе. Оаха гайда ,эцанза йиса дукхха а торонаш йолаш дола боахама из дакъа къаьстта теркалдеш да.

Хи йистошкара лаьтташ карадерзадарца дIадув лаьтташ шерде йиш я районе. Цу гIулакха лаьтта оахка машинаш эш. ДIаденнача тишача аьшках колхозашта лаьтта оахка машинаш ялар дех оаха.

Нов. Синяткина белгалду, капитальни гIишлош хьалъяр районерча колхозашка укх ворхI шера боарам боацаш дегIадоагIаргхилар. Районашта лаьрхIа гIишлош хьалъю организаци йилла а колхозашта лаьрхIа кирпишкаш ю завод хьалъе а лаьрхIад.

Капитальни гIишлош хьалъяра йоккха программа кхоачашъярна новкъостал эш. Масала, цIи ла могаш иола кирпишк яц районе. Червленная яха районера эггара йоккхагIа иола станица, тоаярна канализаци иилла еза. Канализацена лаьрхIа топпара турбаш хьаелга вIашагIдолла иш хила мег республике. Цу гIулакха совнархозо тхоашта новкъостал дергда аьнна а хет сона.

Назрановски совхоза директора нов. **Хаутиевс** дийцар, совхоза коллективо деррригача советски халкъаца цхьана партен XXI-ча съезда соцамаш чIоагIа дог раьза долаш гIаэцари могадари. Ше тIехьаиисаь хилар дIадоаккхаш социалистически яхь йоаржаяьй совхоза коллективо. Нов. Хаутиевс областной партийни актива собранена тешам белар, совхозо 1959 шера шиина тIаийца декхараш кхоачащдарца республике дикагIчарех хинна из дIаоттарг а хиларах. Совхоза электрификаци елга сихде деза, хина гIулакх тоаде деза, наха чубаха цIенош дукхагIа а чехкагIа а хьалде деза, аьлар нов. Хаутиевс.

— Берригa советски нах шоай низ тIабахийта къахьегаш ба партен XXI-ча съездо оттаяь ворхI шерара план ханал хьалхагIа кхоачашъе, — аьлар «Красный молот» завода электросварщика нов. **Бучановс.** — Иштта уила йолаш я завода коллектив а. Коммунистически къахьегама коллектива цIи яккха лоаттаеча яхь юкъе яхай 13 бригадани цхьан цехеи коллективаш. Партийни организаци дукхагIа уйла тIаяхиита декхарийла я къахьегамхой политически кхетами къахьегама хьинари дIахо а лакхдара, хIана аьлча семилеткан декхараш толамца кхоачащдара тешам из боландь. Ерригача цехаша бе мабоагIIара болх бергболаш завода планаш уттаелгеи уж хиланза яргйоацача материалащца технически Iалашъелгеи тоадеш дола гIулакхаш де деза.

— Советски кагирхоша хIанзехьа а хьалъю коммунизм, коммунизме бахаш а къахьегаш а хурга уж. Н. С. Хрущевс съезде хиннача цу дешаша гучадоаккх вай кагирхой Iалаьмате чIоагIа творчески денал аиденна хилар — йоах ВЛКСМ-а обкома секретара нов. **Голубовске.** ССКП XXI-ча съезда соцамаш вай низ духбувла кхоачалургбоаца хьаст ба, цар дог ура уттаду вай кагирхой коммунистически кхетамца кхебара декхараш кхоачащдара тIехьа.

Областной комсомольски организацес хIанз ший кертера декхар лерхI ССКП XXI-ча съезда соцамаш кхоачащдара тIехьа комсомольцаш, хIара зIамга саг, хIара йоI оарцагIа яккхар, семилетка ханал хьалхагIа кхоачашъе лоаттабеча къовсаме кагирхошта шоай моттиг дIайовзийташ новкъостал дар. Деррига комсомольски политически дешара гIулакх съезда материалаш Iомаярна тIадерзадаь да. ХIанз кагирхоша дукха дика гIулакхаш доладаьд. Коммунистически къахьегама бригадаша дIадоладарах предприятешка кердача низаца шерлуш ба хIама кходареи цунна доал дареи тIехьа лоаттабу къовсам, массанахьа а еш я семилеткан копилкаш. Юртарча кагирхоша шоай кертера теркам тIабохийт хьажкIаш дукхагIа дIаера а хьувкъийтара а. Ерригача школашка кроликаш лелаю звенош еш латт.

ХьажкIаш дукха хьувкъийтача звеной опытах пайда эцанза барг-боацаш лерхI нов. Голубовске.

Староюртовски совхоза директора нов. **Решидовс** ювц дIадахача шера совхозо баьча балха итогаш, семилеткан хьалхарча шера тIаийца декхараш. 1958 шу 800 эзар сом пайда а беш йистедаьккхар совхозо, цхьабакъда цох кхоачамбаь Iе йиш яц, аьлар оратора, хIана аьлча, продукцега дIабода мах хIанз а лакха латт, боахама дуккха торонаш пайда ца эцаш а я.

Грозненски Iилма - тохкама института начальника нов. **Америка** йоах, института болхлой коллективо Iалаьмате чIоагIа дог гIоздаьнна тIаийцар ССКП XXI-ча съезда соцамаш. Iилма - тохкама балхаш сихдара а шердара а дола доккхий социалистически декхараш тIаийцад института болхлоша 1959 шера. ВорхI шера чухь дIадоладергда Нохч-ГIалгIай мехкеи Ставропольски краеи дергдола геолого-поискови балхаш. Геттара тIех кIоарга бурув тохара техникеи низ болча насосий кертера моттигаши вIаштIехьа яха лерхI. Мехкдаьтта чакхдаккха а химически промышленность тоае а керда технологически гIулакхаш вIаштIехьа даха, производствона юкъе комплексни механизации автоматизации йоалае. производствон модернизаци е лерхI. Института иштта дукха проекташ оттаергья социалистически лагера мехкашта а.

Оттаьча ханашка уж дукха балхаш чакхдаха института новкъостал де дезаргда. Лабораторешц опытни установкаши хьалъяр сихданза даргдац.

Партен Ножай-Юртовски райкома женотдела заведующес нов. **Мусаевас** собране хиннарашка дIадовзийтар Казахстанера нохчийи гIалгIайи цIабаьхкачул тIехьагIа районе хинна хувцамаш. Районе яьхкай колхозаш, МТС-аш, дукха хьалдаьд нах чубаха цIенош, и. кх. д.

Нов. Мусаевас йоах съезда материалаш ювцаш, районерча къахьегамхоша шоашта хьалхашка доккхий декхараш оттадаьд: семилетка йистейоалаш доахан 18,9-ззеи жа 26-ззеи дебаде, колхозий боахам лоархIам боллаш лакхбе, наха чубаха дуккха цIенош хьалде.

Нов. Мусаевас критика йир юрта боахама, просвещенен, культуран министерствашта цар района кхоачам хиллал новкъостал ца деш хиларах, цо дийцар кхалнахацара болх овлан тIара тоабанза а дIаяхача замалах юхедисаьча дукха истий хиларца, мехкарий удабарца, урдув даккхарца лоаттабу къовсам айбанза а барг ца хиларах.

— Грозненски района къахьегамхоша партен XXI-ча съезда соцамаш чIоагIа мога а ду, семилеткан Iалаьмате йоккха программа ханал хьалхагIа кхоачашъе лаьрхIа дола социалистически декхараш шоашта тIа а эц, аьлар райисполкома председателa нов. **Дудника.** ХIара колхозои совхозои шоашта тIаиицача декхарии ларда тIара диицача, укх шера районе 100 гектар лаьттан тIара лаьрхIа 65 центнерага кхоачаш дулхи 129 центнерага кхоачаш шуреи йоаккхаргья, 24300 га кхоачаш фуаш а гулдергда.

Нов. Дудника динза даргдоацаш лерхI Тимрка аьтта оагIорахьа укхача лаьтташка гIолла хии дуллаш дола канал чехкагIа иистедаккхар. Города предприятешка колхозаштеи совхозаштеи чIоагIа эша, масала, тракторни тележкаши тховна тIа тоха хIамеи санна иола, промышленни материалаш хьаелга вIаштIехьадаккхар.

«Малгобекнефта» начальника нов. **Плиевс** дийцар ССКП XXI-ча съезде делегат хиларах шии хиннача доккхача иразах. Делегат а волаш, цо ладийгIад вай мехка коммунизм шерра хьалъярах иола Iалаьмате иоккха программа тIаиолча Н. С. Хрущевс яьча докладага. Съезда перерываш иолча хана делегаташ бегтаоеннад ССКП-еи кхыча мехкашкарча коммунистически партени хьалхле лелаерех. Делегаташта юкъе 52 къаман викалаш хиннад. Из Советски Союза халкъии дохаргдоацача доттагIалах, къамий кадраш кхее а кхетае а партес еча иоакхонах къаьгга дола тешал да. ЦIаккха а инцлургьяц сона из съезд.

МагIалбикерча нефтяникаша шоай низ кхобергбац съезда соцамаш кхоачащдара. ВорхI шера лаьрхIа оттаяь план царна ханал хьалхагIа кхоачаш а юлургья, цар кхоачаш а ергья. аьлар нов. Плиевс.

Нов. Плиевс совнархозагара дех МагIалбике нах чубаха цIенош хьалделга сихдар, водопровод чехкагIа иистеяккхар, материально-техническии снабжени тоаяр.

Сунженски районерча Кирова цIерахча колхоза председателa нов. **Наумовс** дийцар, ССКП сентябрьски (1953) Пленум хинначул тIехьагIа юрта боахама артеле хиннача доккхийча хувцамех. Цо белгалдоаккх юрта боахама продукцен деррига тайпаш доахилга лоархIам боллаш лакхдалар. ХIара гектар лоархIаш боала пайда 190 сомагара 1291 сомага кхоачаш лакхбеннаб, продукцега дIабода мах лохбеннаб.

Юртбоахама артела боахам дегIабоалабеш боккха гIа боаккхаргба семилетке. къаьстта укх шера. Продукцега дIабода мах лохбеш дола гIулакхаш белгалдаьхад. Семилетка ханал хьалхагIа кхоачашъе мел эшаш дола хьал кийчдаьд. Укх тIеххьарча шерашка хьайбашта дика кхийш а даьд, доакъар а кийчдаьд. Техника колхозага хьаяларахи механизатораш колхозе бахкарахи техникан гIулакх лакхденнад, дисциплина тоаеннай. Колхоза са да партийни организаци. Партес оттадаь сийлахь-доккхий гIулакхаш чехкагIа кхоачащде кхы а дукхагIеи дикагIеи болх бе безам ба.

ССКП XXI-ча съезда делегата, Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совета Председателa нов. **Гайрбековс** дийцар съезда балхах. Новкъоста Н. С. Хрущева доклади съезда соцамашеи вай парти, деррига советски халкъ кийчдир коммунизм хьалъяра бокъонца йолча. шеррача программаца. ВорхI шерарча плана хIара цифра тIа вайна гу халкъа кхетам, культура лакхъе, материальни вахара хьал тоаде еш йола йоккха йоахко. Партена духьалара группа йохаяьчул тIехьагIа, новкъост Н. С. Хрущев керте латтача Центральни Комитета гонахьа кхы а чIоагIагIа кхотаделар вай халкъ.

Iалаьмате доккхий декхараш да вай укх ворхI шера кхоачащде дезараш. Уж доккхий хиларах дика дувц ерригаш а 7,5 миллиард сом йолча, е укх тIеххьарча 30 шера хиннараш миссел йолча капитальни вложенеша а. Моттигерча бюджета средствай чотах дикка лакхлургья нах чубаха а культурни-вахара эша а гIишлош хьалъеча цIайохийтаргйола капиталовложенеш. Промышленность лакхъярца цхьана боккха болх бе беза дIахо а юрта боахам айбеш 100 гектар лаьттан тIара лаьрхIа дулх а хьайбаех йоаха кхыйола продукташ а яхара хьакъехьа вай республика лоалахарча краяшкеи республикашеи тIехьаюсаш хилар дIадаккха. Нов. Гайрбековс дика кхетавеш дийцар юрта боахам дIахо а дегIабоалабара хьакъехьа республикерча партийни, советски, юртбоахама органий дола декхараш, 1959 шера тIаиицаь декхараш кхоачащде районашта юкъе яхь шерргагIа йоаржаяра къахьегамхой тIахьиихар цо.

Трибуна тIа ва партен Урус-Мартановски райкома секретарь нов. **Русин.**

— ССКП XXI-ча съездо оттаяьча коммунизм шерра хьалъяра йолча перспективаша районерча болхлой, гIулакхерча наьха, юрта боахама специалистий балха хьинар кхы а чIоагIагIа айдаьд, — йоах цо. 100 гектар лаьттан тIара лаьрхIа семилеткан хьалхарча шера 66 центнер дулхи 200 центнер шуреи яккха чIоагIо яьй цар. Хьалха хиннача Галанчожски районе доахан дажа дахита дорстадергдолаш а оарччача шера уж доажадергдолаш а лоамцара даьгIенаш киичъеи районе дуккха боабашкаш, кроликаш, думии болажа леладергдолаш вIаштIехьадаккхеи лаьрхIад. Iан тIехь боабашкаш йорстаергйолаш, дIайха хий духдувлача хьастех цу гIулакха пайда иоеш хIама вIаштIехьа доаккхаш я лоамцара совхоз. Совхозаша Iалашъяьй яхкаргйола кроликаш, укх шера 730 центнер кроликии дулх паччахьалкхенна дIадала декхар тIа а иицад.

Хьайбашта доакъар Iалащдара эггара дикагIа я хьажкIаш.

Февраля хьалхарча деношка Урус-Мартановски районерча совхозий хьалхле лелаераш Ставропольски краян дикагIа долча боахамашка хьажа баха хилар, цига царна яйзар траншейни помещенешка боабашкаши хьакхарчи кхеяра опыт. Из чIоагIа пайдане йола опыт хьа а ийца, районера совхозаш цар санна 240 эзар боабашка лаьрхIа 20 буи 10 эзар хьакхийна лаьрхIа 8 кхийи де йолаеннай. Уж дерригаш хьалдеш 140 эзар сом мара гIоргдац. Ставропольский опытах районерча совхозии 12 ферме дахка доахан дIа а ца дехкаш леладара метод юкъейоалаергья.

Нов. Русина актива собранена тешам белар, партийни организацес хьалхле а лелаеш ССКП-а XXI-ча съездо лаьттантIареи хьайбаеха йоаха продукташ дIахо йодача хана дукхагIа яха аьнна оттадаь доккхий декхараш районерча къахьегамхоша сийленца кхоачащдергхиларах.

* * *

Дийцача дешах партийни актива собранес цхьа барт а болаш тIаийцар ССКП-а XXI съезда соцамаш дизза къоабалдеш йола постановлени.

Семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашйира тIехьа

ССКП XXI съезд хьаелалехьа дукха а хьалха цу съезда сийна шерра йоаржайир социалистически яхь вай мехкарча къахьегамхоша. Цу социалистически яхье дизза дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIай республикерча къахьегамхоша а. Доккхача хьинарца къахьегаш вай республикерча къахьегамхоша мадарра дикача хьокхамашца съезда накъа бахарна даьхача толамаша торо хилийтар дIадахача шерара паччахьалкхен план тIехкхоачашъе.

Республикерча промышленносто валови продукци арахецара шера йола план шу йисте дала ши кIира хьалхагIа кхоачашйир. Продукцега дIабода мах лохбарца 100 млн. сом гаргга паччахьалкхен рузкъа кходе вIаштIехьа а даьлар.

ВорхI шерара план шоай кхоачарагIа дола гIулакх лаьрхIа тIайийцад советски наха. Коммунистически партен XXI-ча съездо кхайкарал даьд вай мехкарча къахьегамхошка семилеткан Iалаьмате доккхий декхараш кхоачашдара а тIехкхоачашдара а тIехьа хьинаре къовсам лелабе уж тIахьехаш. Бокъонца долча гIулакхашца цу партен тIахьехама жоп далар — хIара советски сега декхар да.

ЧIоагIа дог гIоздаларца раьза хилар цу тIахьехама Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а. ХIанз партен съезда исторически решенеш кхоачашйира тIехьа шерра семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе беррига низ тIабахийта доккхий къахьегама толамаш дозхаш ба уж.

Партен съездо даьча соцамашца дувзаденна вай республикерча промышленни предприятешта хьалхашка латтача декхараштеи уж толамца кхоачашдараи хетаяь яр укх деношка Грознерча Сталински района В. И. Ленина цIерахча культуран Двореце хинна Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленни предприятейи, транспортеи, гIишлонаш хьалъеча организацейи, болхлойи, инженерно-технически болхлойи, гIулакхера барийи актива собрани.

ВорхI шера чухь Нохч-ГIалгIай совнархоза промышленность дегIаярах а семилеткан хьалхарча шера промышленни предприятешта хьалхашка латтача декхарех а лаьца доклад йир собране Нохч-ГIалгIай совнархоза председатела нов. Евсеенкос. НГIАССР Министрий Совета промышленностьи гIишлонаш хьалъю организацеши цар декхараши дувцаш къамаьл дир НГIАССР Министрий Совета председатела заместитела нов. Дороховс, хIаьта машиннаькъеи автомобильнии транспорта декхарех лаьца дийцар машиннаькъа Грозненски отделенен начальника нов. Кичика.

Вай республикерча промышленни предприятей балхацара кхоачамбоацараш гуча а доахаш, йолаш йолча торонех бизза пайда эца безилга а цунца семилеткан хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъе торонаш вай промышленни предприятей йолга а белгалдоаккхаш къамаьлаш дир актива собране дакъа лоацаш хиннача «Октябрьнефта» НПУ промысла оператора нов. Мазуринеи, «Красный молот» завода парткома секретара нов. Перепечаевси, Нохч-ГIалгIай облсовпрофа председатела нов. Сидельниковси, Грозненски нефтемаслозавода директора нов. Квашнинеи и. кх. б.

Массанена а дег чу дужаш хоза къамаьл дир собранен балхаца дакъа лоацаш хиннача ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара новкъоста А. С. Трофимовс.

Собране хиннараша массане могадаь тIайийцар 1959 шерара паччахьалкхен план 25 декабре кхоачашйира а, 2 процентал чухьнахьа йоацаш къахьегама овсарал лакхйира а, товарни продукцега дIабода мах цхьа процентал чухьнахьа боацаш лохбара а, хIаьта нах чубаха ценоши культурно-бытовой объекташи хьалъяьяхара шера йола план 15 декабре кхоачашйира а социалистически декхараш. Иштта хIара промышленни предприятешта, гIишлонаш хьалъеча организацешта, транспорта организацешта, заводашта дола 1959 шерара декхараш а могадаь тIайийцар собране хиннараша.

А. С. Трофимов Ленински районерча къахьегамхошца вIашагIкхетар

Селхан, 12 сахьат доаллаш Грознера Лермонтова цIерахча драмтеатра зал хьалйизар Ленински районерча къахьегамхоша — харжархоша.

Уж гулбелар РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта кандидат оттаваьча ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретараца Трофимов Александр Степановичаца вIашагIкхета.

ССКП XXI-ча съездо яь решенеш кхоачашъеш районерча предприятей коллективаша доахача балха толамех лаьца дийцар къамаьл даьраша.

Къамаьл дир доверенни волча «Красный Молот» яхача завода токара нов. М. Н. Макалина.

Ше тIайийца декхараш партен XXI-гIа съезд хьаеллача деношка завода болхлой коллективо сийленца кхоачашдаь хиларах лаьца дийцар цо. ДIахо нов. Макалина лоацца йийцар А. С. Трофимова биографи.

— Аз тIахьех Ленински районера къахьегамхой,— аьлар цо,— 1-ча марта партени советски халкъани тешаме вола воI нов. Трофимов РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла харжа.

Грознерча мехкдаьттан института студенташа шоаш лелаергйолаш Грозненски нефтеперерабатывающи заводера установка хьаэцарах, шоай дешарах, вахарах лаьца дийцар студента Дахкильговс. Собране къамаьлаш дир Республикански больницен керттерча лоро нов. Мироновас, поэта Музаев Нуруддина, № 7 йолча юкъерча школан завуча нов. Ермаковас, иштта кхыбараша а.

Гулбеннараша чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар А. С. Трофимовс даьча къамаьлага.

— Аз баркал оал Российски Федерацен Лакхехьарча Совете депутаталла вахийта со кандидат оттаваьчеи из кандидатура хьаллаьцачеи Ленински районерча къахьегамхошта,— аьлар нов. Трофимовс,— сай бола низ, хьаькъал тIадохийтаргда аз оаш сайна тIадехка декхараш кхоачашдарна.

Собрани йистеяьлча сакъердаме концерт оттадир Къахьегама резервай халхареи иллени ансамбло.

Ялаташ дика хьувкъаде лаьрхIад

Дика къахьег Шалински совхоза 2-ча отделенерча къахьегамхоша укх шера хьажкIаш дIае лаьрхIача кхашка дукхагIа удобренеш дIакхахьарна. Шин сменах болх бу трактораша. Яхье баьннача трактористашта юкъе хьалхле лелаю комсомольцаша Абдулшахидовси Мудаевси. ХIара сменах йола оалха норма цар кхоачашъю 130—150 процент. Траткораш цIаккха сеца ца латтийташ дика къахьег грузчикаша Шакаевси Домбаевси иштта кхыбараши.

— Сои са новкъост Юнусов Адами лерхIаш да укх шера тхоашта тIачIоагIдаьча лаьттан хIара гектара тIара 50—60 центнер хьажкIаш чуэца. Из декхар кхоачашдарна хIара гектара тIа 10 тонн шира даьнна кхо дилла лаьрхIад оаха. 400 тонн кхо кхашка дIахьоргда оаха 1-гIа март тIакхачале, — йоах тракториста Абдулшахидовс.

ТКАЧЕНКО М.

Дояркай дош

Дукха ха йоаццаш ССКП XXI-ча съезда материалаш ювцаш собрани хилар «Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар. Кертерча отделенен № 5 йолча ферман болхлой.

Собране доклад яьча ССКП Наьсарен райкома инструктора нов. Сухановс 1959—1965 шерашка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабарна йолча контрольни цифрех дIакхетабир болхлой. Цул совгIа нов. Сухановас белгалдаьккхар вай мехка общественнии, политическии, культурнии вахара юкъе кхалнаха доккха дакъа лоацаш хилар.

Совхоза къахьегамхоша цхьа барт болаш къоабалйир партен XXI-ча съезда решенеш. Ферман дикагIа болча дояркаша Хамхоева Лолеи Тумгоева Фадиманеи дош делар укх шера шоаш хIаране лелабеча 18 Iаттах хIаранегара 2200 килограмм шура яккха, аьнна. Доккхии декхараш тIайийцар иштта кхыча доярками а.

Собране къамаьл даьча дояркас Хамхоева Лоле коллектива цIерах дош делар 5-ча ферман болхлоша Даьхенна дукхагIа шура яларца семилетке дизза дакъа лоацаргхиларах.

Д. ЕВЛОЕВА.

Исторически документаш теркам тIабохийташ Iомаде деза

Дерригача халкъаца цхьана ССКП XXI-ча съезда документаш Iомадеш ба Нохч-ГIалгIай республикера комсомольцаш а кагирхой а.

Грозне 18 феврале ший болх дIаболабаьб комсомольски болхлошта, йоккхача промышленни предприятей первични комсомольски организацей секретараштa, школашкарча боккхагIа болча пионервожатешта, кагирхой общежитей воспитателашта лаьрхIа семинаро.

Семинаре «ССКП XXI-ча съезда итогаш» ювцаш йоккха лекци йийшар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома лекторски группан кулгалхочо нов. Э. И. Лина.

Семинаро ший болх дIахо хьо секцешта екъа а енна.

В. ДЕНЕЖКИН.

Партен XXI-ча съезда решенеш кхоачашъярна

Юрта боахама хьалхле лелаерий совещани хилар укх деношка Наьсарен района Культуран ЦIагIа. Совещане дакъа лоацаш бар МагIалбикеи Сунженскии районашкарча къахьегамхой викалаш.

Укх шера Наьсарен районерча къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад йир Райисполкома председатела нов. Тебоевс.

Къамаьл даьча Назрановски совхоза Аьлти-юртарча отделенера звеньевойс Албогачиев Ахьмада, Iаьли-юртарча тракторно-полеводчески бригадан бригадира Евлоев Хьасана иштта кхыбараша дийцар продукцех дIабода мах лохбарна, ханнахьа а дика а ялаташ дIадерна тIахьийхар къахьегамхой.

Партен XXI-ча съезда делегата, МагIалбика районерча викала нов. Шлиевс дийцар съезда балхах лаьца, съездо юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь лоархIамера декхараш.

«Октябра 40 шу» яхача совхозерча тракториста Шаухалов Салмана дийцар тIайийца декхараш кхоачашдеше кийчлушхиларах лаьца.

В. НИКИТИН.
М. ДАСКИЕВ,

Туркмене газопровод хьалъярах

Туркменски ССР. Кизыл-Кумыи Небит-Даги яха городаш вIашагIтохаш йола 50 километр дIоахал дола газопровод хьалъяь яьннай. ЧIоагIа къахьийгар бархании гIумараштa юкъе, солончакаш тIа боях беш хиннача къахьегамхоша.

Небит-Даг яхача городе керда еш латтача керттерча электростанцегахь юллаш латт хIанз газопровод.

СУРТА ТIА: Небит-Даган ЦЭС-аи юкъерча участке газопровод йилла сангар йоаккхаш латт канавокопателаца.

К. Томашевске сурт. ТАСС фотохроника.

Керда декхараш тIайийцар

Башкироки АССР мехкдаьттани газеи промышленноста болхлоша семилеткан план ханал хьалха кхоачашъярна даь кхайкарал хьал а лаьца керда социалистически декхараш тIайийцад МагIалбикерча нефтяникаша.

— Вай Сийлахь-йоккха Даьхе кхы а чIоагIъярна, хьал долашагI хилийтарна кхы а шерагIа яхь а йоаржаяь семилеткан укх хьалхарча шерара план ханал хьалха кхоачашъергья оаха, — йоах цар шоаш тIайийцача декхараш тIа. Укх шера мехкдаьтти гази даккхара план ханал хьалха кхоачашъе, планал совгIа 5600 тонн мехкдаьтта, цхьа миллион кубометр газ яккха, 12 скважина бурув тоха, царех 10 болх бе йолаялийта, мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьаелла, мехкдаьттан тоннах бода мах цхьа процент лохбе иштта кхы дола декхараш тIайийцад нефтяникаша.

Шоай дош кхоачашдеш боахк хIара сменах йола мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачашъеча 1-ча промыслан 1-ча бригадера нефтяникаш. Укх 1959 шера планал совгIа 700 тонн мехкдаьтта даккха лаьрхIадар цар. Башкирерча нефтяникаша даь кхайкарал Iомадаьчул тIехьагIа, шоай низага а торонашка а хьежа керда декхараш тIайийцад бригадерча болхлоша. Планал совгIа 1000 тонн мехкдаьтта дала лаьрхIад цар укх шера паччахьалкхенна.

— Тхоай бригадах коммунистически къахьегаман цIи тиллийта лаьрхIа да тхо, — йоах бригадан коллектива кертте латтача мастера нов. Колесниковс, — цудухьа оаха лаьрхIад болхлой дисциплина лакхъе, царга дешийта, коммунистически къахьега.

Доккхий балха толамаш доах шоллагIча промыслерча 1-ча бригадан коллективо а. Дукха ца говш болх бе йолалургья еха лаьтта № 71-2 йола скважина. Итташ тоннаш мехкдаьтта даьккхад нефтяникаша хIанзале а планал совгIа.

Яхье баьннараштa юкъе хьалхле лелаю операторашa Теницкес, Василенкос, иштта кхыбараша.

АХРИЕВ М.

Хьалхара толамаш

Грознерча «Красный молот» яхача заводе лоархIамегIа ярех я № 14 йолча цеха термически отделени. Масса йолча завода цехашкара цига хьаухийт термически болх барка оатхалаш. Уж деррига заказаш сиха кхоачашде дезаш хул, цудухьа термисташа шоай мел бола низ а хьинар а тIадохийт из болх сихагIеи дикагIеи чакхбаккхарна.

Коммунистически къахьегама цIи яккхарна яхь йолаеннача хана денз № 14 йолча цеха коллектива дагадехар из лоархIамера болам хьаллаца. Цу деношка термисташа дош делар отделенен болх сменаш еш бекъилга дIадаккха, беррига болх цхьан нарядах бе, хIаьта болх барах доагIа алапий декъа. Дикка уйла йир цу гIулакха болхлоша, цул тIехьагIа хиннача собране цар массане а раьза хинна хьал а лаьцар из. ДIадахача шера 10-гIча декабре завода термистий отделенес лаьрхIар шоаш денна дош кхоачаш а деш шоай болх кхыча тайпара дIабахьа: юкъарча нарядах къахьега, алапий цхьан вIашагI а теха болхлой разрядашка хьежжа дIадекъа. Цу хьисапе болхбе уж болабенна ши бутт мара беце а, иштта хилча дикагIа долга кхетадаьд термисташа. Хьалха цхьан бетта мара болх ца беш хина отжигательни пишкаш хIанз шин бетта болх беш я. Цул совгIа, царех цхьяраш сеца латташ хулар, укх тIехьарча хана массане а болх бу цар.

ХьалхагIа, сменни, бригадаша къаьст-къаьста балхаш деча хана цхьан смена болх баь яьлча шоллагIа яр дIаотталехьа пишкаш сеца латта езаш хулар. ХIанз, юкъарча нарядах къахьегача хана берригача болхлошта лов уж сеца ца латтар.

Говзача термисташеи мастерашеи дикагIа Iомабу опыт йоаца болхлой.

Уж деррига тIулакхаш чакхдахар бахьан долаш лакхденнад болхлой алапий а балха производительность а.

Термически отделенен коллектива кертте латт говза мастер нов. Дьяченко. Дика бовз цунна ший болх. Дика къахьегарца белгалбаьнна ба термисташ Петрови Кузьмини иштта кхыбараши. Царна нийсса къахьега гIерт вожаш а.

МАЙОРОВ И.

Сурта тIа: Дьяченко (аьттехьа) аьшкаш тедача урса технологи мишта е еза дувцаш воалл Воробьевген (аьрдехьа) Болеловгеи.

Коммунистически къахьегама коллектива керда инициатива

Вай республике а цул арахьа а ший дикача гIулакхашца цIи хеза я нов. Гончаровс кулгалду «Старогрознефта» 3-ча промысла коммунистически къахьегама участок.

Дукха ха йоаццаш керда патриотически дика гIулакх доладаьд цу сийдолча коллективо. Партен XXI-ча съезде нов. Хрущевс яь доклад а йийша ворхI шера копилка е аьнна оттадаьд участкан болхлоша. Мехкдаьтта довр кIезигдарца ворхI шера 3 эзар тонн мехкдаьтта совдаккха дош деннад цар. Из кхочашдергда мехкадаьттан кхом барцеи, оборудовани тоаярцеи, кердаяккхарцеи, къахьегама овсарле лакхъярцеи.

Участкан нефтяникаша цох тарра декхараш тIайийцад ворхI шера 120 тонн турбаши, 150 тонн насосии штангаши, 2 тонн муши, 35 тонн цементи кходе а, цу кхоьча материалашца кердача пхе скважинанна оборудовани е а, аьнна. Иштта йола хьалхара скважина 1959-ча шера болх бе йолалургья.

Нов. Гончаровс кулгалдеча участкан дика гIулакхаши толамаши дIахезар мехкдаьттани газовойи промышленноста ворхI шера йола план кхочашъярна йоаржаьча социалистически яхьа инициатораштa Башкирерча нефтяникашта.

Цхьа-ши ди хьалха Башкирера телеграмма енай участке. «Ишимбайнефта» 3-ча промысла 3-ча участко нов. Гончарова участкаца социалистически яхье яла лаьрхIад. Башкирерча нефтяникаша шоаш тIайийцача декхарех хоам бу. Телеграммана кIал кулгаш яздаьд участкан начальника Мадьяровси, операторашa Сидоровси Галимовси.

Грозненцаша чIоагIа гIадбахарца къоабалъю Башкирерча доттагIий телеграмма, дог раьза а долаш царца яхь а лелаергья. Башкирени Нохч-ГIалгIайчени нефтяникашта юкъера доттагIал кхы а чIоагIлургда.

Я. БЕРГЕР.

Шура яккхар лакхлуш латт

Доахангаръ шура яккхар лакхдарна дика толамаш даьхад Грозненски районерча Староюртовски совхозо. 1958 шера хIара Iаттагара 2144 кг. шура яьккхай совхозо, из 1957 шерарчул 736 кг. дукхагIа я. Еррига яьккха шура 1957 шерарчул шозза дукхагIа я.

Доккхача хьинарца къахьег Староюртовски совхоза хьайбаш леладераша укх семилеткан хьалхарча шера а. Январь бетта хIара Iаттагара 142 кг — соахка январь бетта яьккхачул 40 процент дукхагIа — шура яьккхай цар.

Иштта толамаш даха совхозага торо хиннай доаханна шоpтта доакъар кийчдар бахьан долаш. Юкъера лаьрхIача хIара Iатта 16 тонн дика силос я ферме, шортта йол а я, иштта кхыдола доакъар а да.

Шура яьккхар лакхдарна доккха новкъостал дир совхоза хьажкIаша. Уж хьувкъийтарна дизза гIулакх дир совхозо соахка. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 39 центнер фуъал яьха хьажкIаш яьлар совхоза, дика хьийкъар моша доакъар а.

Совхоза дикагIа йолча ферман заведующи ва Бетрохмадов Султан. Дика къахьегар бахьан долаш Казахстане, Къахьегама цIе байракх яха орден еннай цунна.

— Лакхдергда оаха шура яккхар, — йоах цо дог тийша, — цунна мел эшар тхога долаш да.

Цо кулгалдеча ферме 1958 шера юкъера лаьрхIача хIара Iаттагаъа 2357 кг. шура яьккхай. Паччахьалкхенна дIалуш йола шура лакхара хьоанал йолаш хилар бахьан долаш дIаенначул совгIа 550 кг. шура дIалаьрхIай ферманна. Лакхара хьоанал йолаш я шура укх шера а.

1959 шера юкъера лаьрхIача хIара Iаттагара 2500 килограммал кIезигагIа йоацаш шура яккха, аьнна декхар тIайийцад совхоза коллективо. КIоаргга уйлаш ю совхоза хьайбаш леладераша из декхар кхоачашдарна эшача гIулакхий.

Нов. Бетрохмадовс кулгалдеча ферме укх шера электродоильни агрегаташ хилийта а, автопоилкаш яхка а, кIоагашкара силос хьалъяккхара балха механизаци е а лаьрхIад. Царех цхьадола балхаш хIанз дIадоладаьд фермо.

Доаханна шортта дика доакъар хилийтарна укх шера хьажкIаш дукхагIа дIае лаьрхIад совхозо. 570 гектар ялатаи, 400 гектар силосаи лаьрхIа хьажкIаш дIаюргья совхозо, 200 гектар лаьттан тIа хьажкIаши сояи цхьана дIаюргья. ХьажкIаш лелае вIашагIъехка, механизированни звенош, болх бе йолаеннай. Укх шера хIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа йоацаш фуъал яьха хьажкIаши, 400 центнер моша доакъари чуэца дош деннад хьажкIаш лелаераша.

Партен XXI-ча съезда решенеша чIоагIа дегаш айдаь къахьег Староюртовски совхоза хьайбаш леладераша. Доккхача хьинарца болх беш ба дояркаш Лалаева Марияи, ворхI класс чакхъяьккхача ферме балха ена цун йоI Лаузии, Махтажиева Марияи. Дика къахьег скотникаша Эдигов Махьмадеи цун воIо Хьасанеи, родильни отделене болх беча Алханова Рабуси иштта кхыбарашеи.

Хьайбаш леладераш даьхача толамех тоъам хеташ бац. Юкъера лаьрхIача Грозненски районе яьккхачул кIезигагIа я совхозо хIара Iаттагара яьккха шура. ХIаьта а укх шин шера фермай болхлоша еча балха сухало хьахьокх шура яккхар совхозо кастта дуккха лакхдергхилар а 1965 шера 1958 шерачул 3,7 дукхагIа шура яккха, аьнна тIайийца декхар кхоачашдергхилар а.

С. КОСТИН.

Коммунистически къахьегама бригаде

Азербайджански ССР. «Сталиннефта» НПУ 1-ча промыслерча мастера Курбанов Рамиза коммунистически къахьегама бригадо лакхера декхараш тIайийцад. Семилеткан хьалхарча шера болх бе йолаялийта лаьрхIад сеца латта 6 скважин. Денни бусси 12 тонн совдаха лаьрхIад коача доагам а. Мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачашъю цо хIара денна. Сеца лаьттарех цхьа скважина хIанзале болх бе йолаеннай.

СУРТА ТIА: Болх беча скважина юххе боахк оператор-инженер Мамедов Юсуфи, бригадир-инженер Курбанов Рамизи, мастера гIонча Сардарян Гургени.

Г. Мочейкиса сурт. ТАСС фотохроника.

Дицлургдоаца денош

Дерригача советски халкъо чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар аргIан йоацача ССКП XXI-ча съезда балхага. Съезда балхага ладийгIар доазол дехьарча мехкаша а.

Геттара боккхача лоархIаме XXI съезд хилара тешал ду дерригача дунен тIа цу съездах лаьца дувцараша. Дерригача мехкашкарча къахьегамхоша дог раьза хиларца къоабалъю из съезд а цун итогаш а. Дерригача дунен тIарча болхлоша къоабал ду экономически гIулакхашта эггара чIоагIагIа дегIаенача капиталистически паччахьалкхенна США-на гаргарча хана Советски Союз тIехьакхийна а ца Iеш цул хьалха яргхилар.

Партен XXI-ча съезде, коммунизм хьалъерий съезде дакъа лаццал ираз долаш хиннав со.

Съезда делегаташеи съезде хиннача дукхача хьашаша—вошал долча коммунистически болхлойи партей викалашеи чIоагIа уйла тIаяхийта ладийгIар Никита Сергеевич Хрущево яьча кIоарггача докладага. Нов. Хрущевс советски обществе латта вахара гIулакхаш таьхка а таьхка вай мехка коммунизм хьалъярна йола Сийлахь-йоккха ворхI шерара программа йийцар.

Селла доккхий декхараш кхочашде низ кхоачаргбац Советски Союза мара. ВорхI шера боккха гIа боаккхаргба берригача халкъа боахамо. Бакъда, массаза яьча тайпара керттера терко ю еза-йоккхача промышленноста. Гаргарча хана дукха химическии, мехкдаьттани, газовойи промышленноста предприятеш хьал а яь болх бе йолаялийта лерхI.

Вай мехка йоагоча хIамашта юкъе хьалхарчарех цхьа моттиг лоацаргье мехкдаьттан промышленносто. Семилеткан тIехьарча шера мехкдаьтта даккхар 230—240 миллион тоннага дIакхоачаргда.

Дерригача халкъа гIулакха — комунизм хьалъяра гIулакха юкъе дизза дакъа лаца декхарийла ба МагIалбика нефтяникаш. ВорхI шера миллионаш тоннаш мехкдаьтта даккха, эзараш тоннаш газ яккха еза тха. Тхо декхарийла да бIаьш эзараш метр бурув тоха, итташ скважинай болх таьхка. Тхо декхарийла да 246 миллион сомал совгIа капитальни вложеней боарам кхоачашбе. Бакъда, цу цифрех тхона тоъам хилац, хIана аьлча тха торонаш дукхагIа я. Цудухьа укх шера шоллагIча кварталера денз Совнархозо тхона старотельстваннеи, бурув тохараи лаьрхIа хьахецаш дола ахча тха торонашка хьежжа тIатоха деза.

Мехкдаьтта даккхара 1958 шерара план ханал хьалха 18-ча декабре кхоачашъяьй МагIалбика нефтяникаша. Паччахьалкхенна планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта деннад. Кхоачашъяьй планаш кхыча НПУ предприятешка а, бурув детта цех мара ца юсаш. Тхо декхарийла да семилеткан хьалхарча шерара план а кхоачашъе.

ХIанз укх сахьате МагIалбике баха дукха дезалаш чубаха цIенош эшаш ба. Цул совгIа, керда бурув детта контора а хьайийлай. Цу конторан а дуккхача болхлошта квартираш яла еза. Цудухьа наха чубаха цIенош де деза тха МагIалбике. Бакъда, мехкдаьтта даккхарен газовойи промышленноста управлене 1959 шера тхона оттабаь боарам из кхоачашдалла бац.

ХIанз а кхоаашъяьяц МагIалбик хица Iалашъяра проблема. Тхоай низаца хIанз укх сахьате МагIалбике бахача наха хий хилийта вIаштIехьа далац тха. Тирка тIа водозабор яь яккха а еза, 18 км. гаргга дIоахал долаш водопровода шоллагIа лини йилла а еза. Тха Новый город дегIайоалае еза, наькъаш дахка деза ,иштта кхы а. Деррига тхона кхоачашдулургдолаш да, бакъда Совнархозои мехкдаьтта даккхареи газовойи промышленноста Управленеси строительни материалашцеи ахчанцеи новкъостал де деза.

Аз, ССКП XXI-ча съезда делегата, цу съезде хиннача кхыча дукккхача делегаташа санна, чIоагIа дог раьза долаш, уйла тIаяхийта ладийгIар коммунистически партеси Советски халкъои Советски паччахьалкхен политическии экономическии низ чIоагIбарна даьхача доккхийча толамий итогаш ювцаш Н. С. Хрущевс яьча докладага.

Партен съезде цIаккха дицлургдоацаш дола дукха дика хIамаш дайра сона. Перерываш йолча хана Георгиевски зале тхо вIашагIдеттаделар вай партени правительствоии кулгалхощца а иштта кхыча мехкашкарча коммунистически болхлойи партей кулгалхощца а. Царех цхьабаращца дег тIара къамаьлаш а хилар тха, цхьабаращца сурташ а дахийтар.

Советски Союза республикашкареи, областашкареи, краяшкареи баьхка 52 къамий делегаташ бар XXI-ча съезде. Цо тешалду Советски Союза халкъа дохаргдоаца доттагIал чIоагIдалара а къамий кадраш кхеярна а дегIайоалаярна а партес йоакхо еш хилара а.

ССКП XXI-ча исторически съездо керда низи хьинари тIатехар сона. Цига сона хезари бIаргадайнари цIаккха сона дицлургдац.

Къамаьлаш мел даьча делегаташа цхьанне санна, харцйир вай мехка экономика дIахо дегIайоалаярнеи, халкъа вахар тоадарнеи, кхы долча гIулакхаштеи йолча ЦК-н йоккхийча мероприятешта духьалъяьнна хинна Маленковеи, Кагановичеи, Молотовеи, Булганинеи, Шепиловеи антипартийни фракционни группа.

XXI-ча съездо йийцар ворхI шера СССР-а халкъа боахам дегIабоалабарна йола сийлахь-йоккха программа. Дерригача советски халкъо дег тIара къоабалъяь семилеткан контрольни цифраш вай мехко даьхача доккхийча толамех латт. Цудухьа нийса а вайна кхоачашъюлургйолаш а я из программа. Советски халкъо сийленца из кхоачаш а ергъя.

Тешшаме ала йиш я берригача Советски къахьегамхоех тарра МагIалбика нефтяникаша ворхI шера йола план массайолча оагIонгахьара ханал хьалха кхоачашъярца вай мехка коммунизм хьалъярна дизза дакъа лоацаргхилар.

С. ПЛИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ начальник,
ССКП XXI-ча съезда делегат.

Доазол дехьара

Албанен Халкъа Республикан столица — Тирана къилбаседа-малхбузен оагlорахьарча окраине хьалъеш латт кхачан хlамаш еш йола комбинат. Цу комбината проект оттаьй советски специалисташа.

Цу комбината чуйолхаш хургья макаронаш еш йола фабрика, хий а ликеро-водочни малараш а доахаш йола заводаш, берашта кхачана лаьрхlа хьоар доаккха фабрика, корта бохабеш доаца малараш доаха завод.

Сурта тlа: комбинат еш латтача моттиге.

Албански телеграфни агентствон сурт.

Китае кемаш ду промышленность лакхлуш я

ПЕКИН, 24 феврале (ТАСС). 1958 шера — КНР-а шоллагlча пятилеткан хьалхарча шера Китае хьадир 1957 шера даьчул 4-зза дукхагlа тоннаж йола кемаш. Китай мукъаялалехьа йолча хана доазол дехьарча кемашта ремонт еш цхьа доккха доаца кемаш деши хинна Китаян кемаш ду промышленность халкъа lаьдал эттача шерашка чlоагlа дегlаенай.

9 шера чухь мехка кемаш ду предприятеш шоззеи кемаш деча промышленностера болхлой 4-ззеи дукхагlа хиннаб.

Доккхий кемаш арахеца доладеш, йоккха овсарле йолаш болх бу керда техника lомаеш, китайски кемаш деча болхлоша низ ца беш къахьегарца балха ханаш лоацъю... Масала, Шанхаерча Цзяннаньски кемаш деча верфе 2000 тонн хий чугlоргдола мухь кхухьа а нах кхувла а кема деш 16 бутт ха дlаяхар, хlаьта укх шера даьча 5000 тонн хий чугlоргдола кема деш 5 бутти 12 дий ха мара яханзар. Цул совгlа кемаш деча болхлоша дукха металл кходир.

Укх шера кемаш деча китайски болхлошта хьалхашка кхы а доккхагlа дола декхараш латт. Кемаш деча промышленноста предприятешка ду балхаш укх шера дlадахача шера хинначул 2,8-зза дукхагlа хургда. Хlанз Китаян верфашка проект уваттаеш а хьалдеш а латт 10.000 тонн хий чугlоргдола океанашка леларгдола кемаш, низбола теплоходаш, чкъаьрий лувца кемаш, буксираш, кхыдола кемаш.

Родезени Ньясалендеи Федерацера хьал

ЛОНДОН. (ТАСС). Тlеххьарча деношка Родезени Ньясалендеи федераце (Централъни Африкера Англес доал деш йола моттигаш) негретянски национальни конгресса Англес колониальни доал дара духьал латта патриотически организаци цlихезза болча кхаь деятела суд яра духьал моттигерча бахача наьха йоккха демонстрацеш хиннай. Полицес лелхабаьб демонстранташ, 65 негр лоаца а лоацаш.

Английски lаьдало цу районе эскар хьатlаозаш латт. Агентство Райтеро корреспондента хоам бечча тайпара, тахан Лусакера (Къилбаседехьара Родези) Ньясаленде английски салтий батальон яхийтай.

ОАР-а Сирийска районе лаьттан реформа чакхъяккха йолаяьй

ДАМАСК, 24 феврале. (ТАСС). Лаьтта леладе бокъо хургйолаш сирийски ахархой хьалхарча группана лаьттан реформах долча законах мадоаггlара документаш луча Дамаскерча стадионе нах вlашагlкхийтта моттиг хилар.

27 юрта бахача 2834 дезала 62 эзар гектар хий дуллаш доаца а хий цулла а лаьтта делар.

Иштта нах вlашагlкхийттача хилар ОАР-а президент Насер, ФНРЮ президент Тито, вице-президенташ Богдадии Хаурании, ОАР-а правительствон министраш Мохи эд-Дин, Сабри, Фавзи, ОАР-а Сирийски района исполнительни Совета министраш, цу совета председатель Кахали керте а волаш, Сирен хьалха хинна президент Куатли.

Лаьтта леладе бокъо луш дола документаш ахархошка дlаденначул тlехьагlа президента Насера къамаьл дир. Цо аьлар, лаьттан реформа чакхъяккха йолаяьяц лаьтта хьадоаккхаш болча нахаца нийсхо йоацар леладе лерхlаш, из чакхъяккха йоалаяьй лаьтта леладеча хинна нийсхо йоаца гlулакхаш дlадаха лерхlаш, лаьттанца болх беча нахага лаьтта дlакхачийта. Сирера ахархой а ца лерхlаш, шоай хьапт дол-долча лаьтташ дlатийнна французски турецки колонизатораш бехке бир цо.

Лаьтта дlакхаьчача ахархошта цар балха тlех толамаш дахар ловш ловца баьккхар Насера.

Моаршал хоатташ къамаьл дир ФНРЮ президента Титос, аграрни реформан гlулакхий министра Хамдуна, ОАР-а Сирийски Египетски районашкарча ахархой викалаша.

„Ирано провокационни никъ лаьцаб“

БЕЙРУТ. (ТАСС). «Ан-Нида» яхача газето ший передовой статья тlа язду: «Юкъерча малхбоале дегlадоагlаш латтача гlулакхашка дикка теркам а беш хьежачоа ца ховш биса йиш яц цу районе, къаьстта Иране, американцаша бу болх бахьан долаш цига тlаоттаьш латта боккха кхерам», яхаш.

Американцаша Иране бу болх кертера lеткъар советски — ирански договораш йохаеча, яхаш белгалдоах газето. США-ца барта йоацаш цхьанна а паччахьалкхенца соглашени ертьяц, аьнна Ирано шийца тlаийцача декхарах провокационни никъ лаьцаб цо.

Американцашта товр хилийта Иранерча lаьдало Иранах американцаша шоай бандаш чукхувла моттиг яьй. Цу тайпара, Советски Союзаи Юхерча Малхбоален мехкаштеи тlагlорта шоашта эша моттиг яьй американцаша цу мехках», яхаш дlахо язду газето. Американцашеи Иране царна тlехьалаттарашеи леладу гlулакх чlоагlа харцахьа а лерхlаш, юххера а газето язду «lарбий мехкашта юкъера барт, Советски lарбийи доттагlал махулла дукхагlа чlоагlдар, из шердар американски империалистий берригга тийша болх бохабеча кертера гlулакх да», яхаш.

Китайски Халкъа Республика. Сычуань (Китаян къулб-малхбузехье) яхача lалаьмате сиха еш латт химически удобреней завод. Шера 70 эзар тонн удобрени арахецаргья цо. Китайски инженерий проектах ю из завод. Укх шера шоллагlча квартале продукци арахеца йолалургья из.

Сурта тlа: завод хьалъеча.

Ю. Юань-чу сурт. Синьхуа агентство.

Юрта боахамах долча кинофильмай фестиваль

Коммунистически партен XXI-гlча съезда исторически решенеш кхоачашъеш къахьегача советски наха хlанзарча производствон чоалхане гlулакхаш довзийтарнеи, царга керда техника караерзаейтарнеи дикагlа йола балха методаш lомаейтарнеи боккха лоархlам болаш да научно-популярнии, юртбоахамах доллеи, хроникально-документальнии фильмаш.

Колхозашкеи, совхозашкеи, МТС-ашкеи, РТС-ашкеи юрта боахамах дола кинофильмаш хьокхар шерагlа доаржадара форма я кинофестивалаш.

Тlеххьарча пхе шера вай республике юрта боахамах долча фильмай пхи фестиваль хиннай. Цар нозкъостал дир агротехника а кхы дола юрта боахама гlулакхаш а lомадарна.

Кинофильмашца лекцеш а ешаш дикагlа болча болхлоша къамаьлаш а деш дика фестиваль чакхъяккхача Наурскии, Сунженскии, Шелковскии районашкарча колхозникаша кино шоашта бlаргаейна ейза дикагlа йола балха опыташ шоай балха юкъе йоалайир. Цунца лакхделар шура яьккхар а коа тlара оалхазараш дебар а тоадалар а и. кх. дl.

Юрта боахамах дола фильмаш колхозийи совхозийи болх тоабарна боккха лоархlам болаш хилар бахьан долаш НГlАССР-а Культуран Министерствоси НГlАССР-а юрта боахама Министерствоси республикански кинопроката контораца цхьана 20-ча февралера денз 1-ча мае кхаччалца юрта боахамах долча кинофильмай яххлагlа йола фестиваль дlаяхьа соцадаьд.

Из фестиваль дlаяхьарна районий балха хьежжа эшаш дола кинофильмаш хержа а хержа районашка дlадахьийтад кинопроката конторо. Царца дlаяхьийтай политически lилмайи гlулакхаш довзийташ йолча обществоца цхьана кийчъяь лекцеши, типографе кепа теха хоза кийчъяь афишаши, рекламаши.

Культпросветучрежденейи юрта боахамеи болхлой декхарийла ба партийнии профсоюзнии организацешца цхьана райони семинарашкеи, юртбоахама болхлой конференцешкеи фестиваль дlаяхьарна бе безача балха хоадам бе а комсомольскии профсоюзнии организацеши, клуба активаши, кинoорганизатораши цу балха тlа берзабе а, фестиваль дика чакхъяккха а.

lалашде деза кинофильмашка хьожаш дуккха нах хилийтар а, кино хьахьокха балха дикагlа йола опыташ царна йовзийтар а.

П. ШАРУН.

Хоржамашта кийчлу

1-ча марте хулача доккхача цlейна — РСФСР Лакхехьарча Советеи моттигашкарча советашкеи хулача хоржамашта lалаьмате чlоагlа дика кийчлу Наьсарен районера Наьсар-Кертен агитпункт. Къаьна революционер волча цу агитпункта заведующес коммуниста нов. Шадыжев Ибрахlима ший агитаторашца хадданза къамаьлаш ду, уж къахьегамхошта юкъе лелабе безача балхах кхетабеш.

Шоай участкашка къаьстта дикача балхаца гучабаьннаб агитатораш нн. Мальсагов Султан, Хучиев Ахьмад, Газгиреев Алабик, Костоев Къурайш, Оздоев Мурад. Цар шоай хоржамхошта ССКП XXI-съезда материалаш еш, ворхl шерарча плано оттадаьча декхарех кхетабу.

ЕВЛОЕВА Д.

Старши конюх

Шалински районе «Джалка» яхача совхозерча шоллатlча отделенен болхлошта дика вовз конюх Усманов Нажа.

Цхьаккха хlаманна духьале йоацаш, дика къахьегаш коммунист Усманов хиларах районни Совете депутаталла вахийта кандидат оттаваьв из.

ЗАНГАЕВ Б.

№ 2 йола фотогазета

Арадаьннад «Грозненский рабочий» яхача издательствон номер 2 йола фотогазета. ССКП XXI-ча съезда решенеш кхоачашъярна НГlАССР предприятей коллективаша лоаттабеча къовсамах лаьца да газета хьалхарча оагlо тlара фотографеш.

«Советски сага» яхача рубрика кlал дувц Грозненски районе номер 3 йолча совхоза берий ясли хьаеллара, бахача наха Грозне деш латтача гlирсех и. кх. Республике дикагlа ярех цаl йолча Шелковски районерча Сталина цlерахча колхозах лаьца фотоочерк я газета тlа.

«Нохч-Гlалгlайчен семилетка» яхача рубрика кlал да республикера промышленность укх семилетках дегlаярах лаьца фотографеши цифраши.

Керда плакаташи бюллетенаши

1959-ча шера планаш ханал хьалха кхоачашъярна социалистически яхьаш иоаржаяра хетадаь да Нохч-Гlалгlай издательствос февраль бетта арахийца плакаташи, бюллетенаши, листовкаши. Хьаноайи, оалхазарии, хьакхии фермашкарча болхлошта лаьрхlа дуккхача тиражаца арахийцай декхараш тlадола макеташ.

«Фу бахьан къовсам лоттабу тха колхозо укх 1959-ча шера» аьнна керте а долаш, уххамо макеташ арахийцай колхозаштеи совхозаштеи лаьрхlа.

НГlАССР юртбоахама Министерствос арахийцай 1958 шера тхаи шуреи, дулхи даккхара хьокхамаш тlадола листовкаш.

Арадаьннад РСФСР Лакхехьарча Совете депутаталла яхийта кандидат оттаьча, Урус-Мартановски районерча доярки Кадиева Тамарси Ингушски совхозерча доярки Галаева Зинийи балха опыташ ювцаш дола плакаташ а.

СЕЧЕНОВ.

СУДА ЗАЛА ЧУРА

Царна доагlача тайпара таlазар даьд

1958 шер 28-ча ноябре бус дар из. Бийсана 2 сахьат дала доаллар. № 863 йола сборни поезд Слепцовскера Наьсаренгахьа йолаелар. Поезда цхьан платформа тlа контейнераш яр.

Слепцовски яхача станцен переезда болхлошта Бачейконеи Юринчакаи поезд тlехьйоалаш цхьан вагона тlа кхо lиндаргlа ходелар. lиндаргlех бола хоам чехка Назране кхаьчар.

Поезд Назране кхаьчача кхо lиндаргlа платформа тlара lочу а тоссаденна лачкъа делар. Бакъда аьттув баланзар цар; железнодорожни охрано лийцар уж.

Хьан lиндаргlаш дар уж, малагlа зулам даьд цар?

Уж дар зуламхой Акиев Юнуса Шарипеи, Хутиев Умат-Гире Махьмадеи, Магушков Османа Шарпуддинеи — 1939 шера баьча Наьсар-Кертерча жагийча наьха lиндаргlаш.

Хьаьнал къахьегаш ца а бахаш, паччахьалкхен рузкъах баха лерхlар цу советски зlамигача сага сибат-оамал дайнача наха.

Из лаьрхlа 1958 шера 16-ча ноябре бийсанна 2 сахьат даьлча № 853 йолча поезда тlа баьлар Акиеви Хутиеви. Карабулакаи Цхьиле-къонгий юртаи юкъе кхаьчача диг дийтта контейнера оагlув бохабир цар. Бакъда, зуламхоша лийрхlар хиланзар. Контейнера чу электрически лампаш яр.

Тlаккха 28-ча ноябре бийсанна кхоалагlча сахьате шоашца Могушков а волаш № 863 йолча товарни поезда платформа тlара контейнер йохайир цар. Из кхы а аьттув боацаш хилар. Йохаьча контейнера чу яьсса шушаш хиннай. Бе доаллаш диг а долаш лийцар зуламхой.

1959-ча шера суда хьалхашка эттача а вlалла сага оамал йоацаш, сийи эхьи дайна шоай хилар хьахьекхар Акиевси, Хутиевси, Магушковси. Шин дийнахьа кlалхарбовла гlерташ, дери де ца тугаш, следстви йолча хана шоаш дери деш баь лоткъамаш харцбеш шоай хур дора цар.

Наьсарен района народни судо цар даь зуламаш доккхийи общественни кхерамеи хиларга хьежжа Акиевнеи Хутиевнеи хlаранена 12 шуи, Магушковна 8 шуи чубахка суд йир.

А. ЕВЛОЕВ,
Наьсарен района халкъа судахо.

Редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цlерахча кинотеатре

Босбола керда музыкальни фильм Йоккха зал — **«Под небом Мексики».**

Долалу 9, 11.10, 1.20, 33.30, 5.40, 7.50, 10.

Зlамига зал № 1 — **«Под небом Мексики».**

Долалу 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.20, 9.30.

Зlамига зал № 2 — **«Под небом Мексики».**

Долалу 9.30, 11.40, 1.50, 4, 6.10, 8.20, 10.30.

Зlамига зал № 3 — **«Под небом Мексики».**

Долалу 9.15, 11.25, 1.35, 3.45, 8.05, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре

Бос бола керда музыкальни фильм **«Под небом Мексики».**

Долалу 9, 11.10, 3.40, 5.50, 10.

«Кочубей». Долалу 1.20, сайрина 8 сахьат даьлча.

Сигленах lилманои дыной яхар

Геттара дукха ха хьалха дуне шин даькъах: лаьттахи сигленахи латташ лийрхlад наха. Цу хана наха хийттад лаьтта ше долчара меттахьа а ца доалаш латт, из дунен лард я, хlаьта чlоагlа сигле лаьттан йистош тlа а этта, цу тlа латта тхов ба, аьнна. Иштта наха кхетадеш хиннача тайпара дувц из дын хьехамаша а. Жугатийи керастеи дын библе тlа йоах: дала хьалхагlа Лаьтта кхеллад, тlаккха «чухьежа кийзга санна» е «чаьтар санна» йола сигле яьй Лаьттан тlа. Цу чlоагlача сигленах Малх, Бутт, седкъий дехкад дала.

Дукха ха хьалхагlа баьхача, lаламан низашца къовсам лоаттабе низ боацаш а классови lоткъамо толlабаь а хиннача наха сигле цкъаза къахетаме а цкъаза къиза а хилнай. Лаьттан тlа хьалтlа мел доалача хlаманна эша тlоадал сиглара lойийлхай. Иштта сиглара хьеж цкъаза Лаьттан тlехе йоагаеш, цу тlа хьалтlа мел доала хlама хlалак деш бола бlайха Малх а.

Геттара дукха ха хьалхагlа наха Малхах, Беттах, седкъарчех дунешна доал ду даьла низаш лийрхlад. lаламан низаш сага сибатехь а дерзадеш, тайп-тайпара даьлаш баьб адамаша. Сиглен тlаккхача йиш йоацандаь, из йовза а йиш йоацаш лийрхlай.

Иштта хьахинна уж харцкхетамаш бокъонца гучадаьхар lилмано ше деча тохкамашца: Лаьтта lалаьмате йоккхача бургаца хьисапе герга да, хlаьта тхов санна хета сигле — Малха зlанараша сийрда доаха сиглен бесара фо да, Лаьттан атмосфера я. Бийсан Малх хилац, цудухьа фо цхьаккха бос боацаш хул. Бийсан боадонах бlаргагу сиглара лираш — седкъий.

Цу тайпара, Лаьттан тlара хьалхьежача воашта мел гучох сигле оал вай. Цунах вай оал греки дешаца аьлча «Космос». Из да «дуне», «сигле» яхилга. Цу космосе, вешта аьлча сигала лаьрхlа варгвоацаш дукха лел вай Лаьтта санна дола планеташ, вай Малх санна дола седкъий. Малх сигала долча доккхача седкъех цхьа седкъа ба. Из латт йоагаш йолча, цудухьа lалаьмате чlоагlа каьга сийрда йолча газех. Боккхилга диллача Лаьттал 1300000-зза боккхагlа ба Малх. Хlаьта вайна геттара гаьна седкъий а кхыдола Малхаш а да.

Гаьннарча хьалхарча хана баьхача греки астрономаша планеташ оалаш хиннад сиглерча лирех. Уж седкъашта тара да, цхьабакъда цар шоай эргалонаш я: седкъий вайна гучча тайпара хьаьдача цхьан новкъа го боахаш а сердал ца хувцалуш а да, хlаьта планеташа кlезигдукха хувцаш бу шоай никъ, наькъах «тувладелча» санна лел уж сигала гlолла. Планеташ «тувладенна» лелаш хул цкъаза малхбузехьара малхбоалехьа а долхаш, цкъаза малхбоалехьара малхбузехьа а долхаш. Чlоагlа лоархlаме да планеташ «тувладенна» ерригача сигал гlолла а доацаш, сиглен тоъал готтача оаса тlа мара ца лелаш хилар белгалдаккхар.

Планеташа миштта го боах ца ховш дукха ха дlаяхай. Сийлахьвоккхача астронома Николай Коперника (1473—1543 шераш) таьхкад планеташа го миштта боах. Цо соцадаьд: сигларча лираша боаха го бовза, Лаьтта ше а шин тайпара го боахаш хилар, вешта аьлча цо ше шийна гонахьеи Малха гонахьеи го боахаш хилар бакъде деза, аьнна.

Коперника хьехамо дунен чу Лаьтта къаьстта лоархlам бола моттиг лоацаш да яха кхетам бохабора. Планеташ сиглара хlамаш да, цудухьа сигал гlолла а лел уж. Цу космически ара, вешта аьлча сигала гlолла лел вай Лаьтта а. Ды хьаллоаттабераша я яхаш йола Лаьттанеи сигларча кхыча планеташтеи юкъе эргалонаш яц. Шоай lаламан лоаттамга диллача а планеташ Лаьтта санна да. Царна юкъера эргало я уж Малха тайп-тайпара гаьнеи гаргеи хиларца.

Лаьттано дунен чу лоаца моттиги цун лоархlами бокъонца байза а байза, lилмано чlоагlдаьд дерригга дуне цаlи материальнии хилар. Дунен чу хула хlамаш довзар духьа «даьлага а дуне кхелачунга а» хьежа везаш хlама дац. Иштта из хилар дизза бакъду Советски мехко Лаьттан искусственни спутникаши космически ракетеи толамца урагlаяхийтаро.

Лаьттан искусственни спутникаши космически ракетеи урагlаяхийта lалаьмате дукха а хала а дола lилман дешаш тахка а ха а дийзар. Эггара хьалха вай Лаьттан гонахьара сигле, цун lалам бокъонца довза дийзар. Из дайзар телескопашца, фотометрашца, дукхача кхыйолча приборашца земаш а доахаш.

Сигларча лираша го бахара законаш довза дезаш дар. Из довза йиш йолаш дар, хlана аьлча хlанз наха довз дерригдунен шийна хlама тlаозара низа закон (закон всемирного тяготения). Цу закона лардаца довза йиш яр космически ара сигларча лираша го миштта боах. Сигала лела лираш кхыча лираша тlаувзаш низ бу. Бутт тlаувз Лаьттанои Малхои, Лаьтта тlаувз Малхои Беттои, кхыча планеташеи.

Лаьттан юхерча лира лелара сихал мел хила еза ха йиш яр дерригдунен хlама тlаозара низа законах. Лаьттан тlара урагlаяхийта хlама секунда 8 километр гарга сиха яхача мара Лаьттан гонахьа го боахаш лелаш цхьа ха яккха йиш йоацилга хьахьекхар даьча лоархlамаша. Иштта сихал йолаш я вай спутникаш. Даьча лоархlамаша хьахьекхар цхьан секунда 11,2 километрал кlезигагlа йоаца сихал йола хlама Лаьттан тlара урагlаяхийтача Лаьттано шийна хlама тlаозара низ эша а баь, кхыдола планеташа а санна, цун Малха гонахьа лела йиш хилар. Иштта планета а хинна дlаэттай хlанз вай урагlаяхийта космически ракета.

Цхьабакъда, уж дешаш lилмаца къоастадича, уж хlамаш урагlайохийтилга технически кхоачащде дезаш дар; урагlайохийтача хlаманна эшаш иола сихал лургйола двигателаш а доагам а кийчде дезар; йоагача газай lалаьмате йоккха иовхал ловргйола металлий чlоагlа сплаваш хьаде дезар. Эшшаш иола сихал лургйолча а хlама ласта езача новкъа лостаергйолча а lалаьмате чlоагlа лоархlам болаш яьча дукхача приборашца lалашъе йийзар спутникаш а космически ракета а. Уж дlаиолхача новкъа цар тедача космически арен тайп-тайпарча моттигашкарча хьалах, цигарча эргалонех автоматически радиосигналашца Лаьттарча зем боаккхача станцешка хоамаш дергдолча эзараш иолча приборашца а приспособленешца а lалашъе ийзар уж.

Искусственни спутникаши космически ракетеи урагlаяхийтар — советски lилманхошта, конструкторашта, инженерашта, болхлошта карагlдаьнна lилман а техникан а сийлахь-доккха гlулакх да. Цу гlулакхо цlаьхха а дерригача адамашка дlахьекхад дуне материальни цаl хилар, дунен чу хула хlамаш законех доагlаш хилар, цо дlахьекхад lаламан законаш довза а lаламан низаш карадерзаде а доазув доацаш дукха торонаш lилман хилар.

Хlара гlа массаза боаккх дын хьехамаш тlехьашка доахача материалистически lилмано кхы а фу хьахьокха деза дыно дувцар харцдолга хьайта? Хlанз а ды lилманца духьал лотталургба аьнна хета йиш йий?

В. А. ШИШАКОВ,
Московски планитарен lилман консультант.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00280

1918 шерарча 11-ча августа цlерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/3.

Заказ № 1320